

EESTI

25

S

POORDILEHT

NR. 7

JUULI

1934

A/s. „TEKLA“

Peakontor: Tallinn, Suur Karja 13/15,
tel. 44848

RIIDEÄRID:

Haapsalu, Ehie 2	tel. 1-57	Rakvere, Turuplats, tel.	2-85
Kuressaare, Kauba 2-a	„ 72	Tallinn, Suur Karja 15	„ 445-23
Mustvee, Tartu 15	„ 62	Tallinn, Valli 10	„ 468-02
Narva, Peetri pl. 8	„ 2-38	Valga, Kesk 11	„ 26
Petseri, Riia 1	„ 1-17	Viljandi, Tartu 6-a	„ 2-40
Pärnu, Jänesselja 5-a	„ 1-10	Võru, Jüri 5-a	„ 1-26

Müügil kindlate hindadega järgmiste kodumaa vabrikute kaubad:

Balti Puuvilla Ketramise ja Kudumise Vabriku A/S-i
Kreenholmi Puuvillasaaduste Manufaktuuri O/Ü-se
Sindi Tekstiilvabrikute Ühisuse
Eesti Niidivabrikute Ühisuse

Tarvitades välismaa kaupa voolab meie raha üle piiri, suureneb järjest töötu arv, jääb vaeseks maa ja rahvas!
Ostes kodumaa kaupu vähendame tööpuudust!

FEISCHNER — üle linna kõlab

Ei see koht reklaami vaja.

Ikka õla kõrval õla

Siin koos külastajaid sajad.

C

Hinnad väiksed, kõrged sordid.

Nõnda maitsvad koogid, tordid,

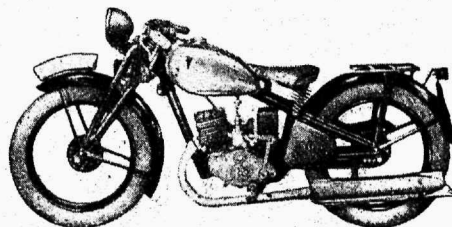
Et kes siin saab suhu pala,

Rõõm end selle hinge valab.

D. K. W.

väikeautod ja mootorrattad

on oma ökonoomsusega ja vastupidavusega
kuulsaimad maailmas

Eesti A/S. C. SIEGEL,
Tallinn.

Auto-osakond
Uus tän. 2. Telef: 45086.

D. K. W. mootorrattas on kohasem sõiduk
meie teeludel.

EESTI SPORDILEHT

SPORTTEADUSLIK KUUKIRI

TOIMETUS: TALLINN, MÜÜRIVAHE 16-33.

TOIMETAJA: OSKAR LÖVI.

TOIMKOND: MAG. A. GRÜNBERG,
DR. E. KIRSCHENBERG, A. KLEINBERG,
T. MURU, L. TÕN SON JA DR. MED. J. VILMS.

TELLIMISHIND: aastaks 3 krooni, 1/2 a. 1 kr. 50 snt., 1/4 a. 75 snt.
Välismaale aastaks 4 krooni, 1/2 a. 2 krooni, 1/4 a. 1 kroon.
Üksiknumber 25 senti.

15. AASTAKÄIK

ILMUB IGA KUU
20. PÄEVAL

TALITUS: TALLINN, MÜÜRIVAHE 16-33.

TALITUS ON AVATUD IGAPÄEV KL. 2-4
TELEFON 444-28.

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU: talitus,
Müürivahe 16-33, tel. 444-28; A. Hahn, tel. 440-98
ja ajakirjanduse kontorid.

KUULUTUSTE HIND: välimine kaas ja tekstis: 1/1 lhk. Kr. 50.—
1/2 lhk. Kr. 25.—, 1/4 lhk. Kr. 12.50; sisemised 1/1 lhk. Kr. 40.—
1/2 lhk. Kr. 20.—, 1/4 lhk. Kr. 10.—

TELLIMISTE VASTUVÕTMINE talituses, kõigis postkontorites ja ajakirjanduse kontorites.

Nr. 7

JUULI

1934

Ülesanne

Pärast Eesti Mängusid

Eesti Mängud on lähema minevikuna seljataga. Nad on suureks ja võimsat mõju avaldavaks fooniks Eesti spordilükkumisele. Ka need konservatiivsed ja tähtsad vanad, kes seni peaaegu imeliselt olid suutnud püsida umbusklikena spordi vastu, kuigi sport pole meilgi enam kaugeltki kollanokaliselt noor ega tundmatu nähe, pidid kapituleeruma spordi nendele järsu-malt üle ootuste ilmseks saanud kõrge ja selge väärtuslikkuse ees. See spordi tähtis väärtuslikkus sai nende täieliselt ja tõeliselt ilmseks aga alles kõige viimati, Eesti Mängude eel, ja veel enam ning erilise-malt ilmne on ta nendele nüüd, vaadeldult Eesti Män-gusid. Spordi äsjane suurejoonelisem tunnustamine, mida paraja tagasihoidlikkuse juures on hinnata see-kordki ainult lähedaseks otsustavale toimus meie va-nematelt mitte üksnes endamisi, kinnislikult, vaid koguni avameelsemalt ja töötavamalt kui seepoolest lugu on, olnud varematal puhkudel.

Kui ülal on öeldud, et Eesti esimesed Mängud on Eesti praegusele spordilükkumisele suureks ja võimsaks fooniks, ainult fooniks, siis on see nü öeldud tead-likult, meelega ja veendunult. Samuti teadlikult ja meelega selle sissejuhatava hinnangu sisuna ei ole öeldud, et Eesti esimesi Mängusid saaks veel nüüdki märkida tugeva talana meie spordilükkumise elujõu-li-sena püsimisel ja ühtlasi vetruvusriiklisa hoolauana edu-hüppel sisse. Kogu Eesti elu.

Eesti Mängud on praegu peeskätt Fooni ega mitte Tala ega Hoolaud seepärast, et üldisemaltki Eesti Mängusid juba ette, enne nende toimumist, mitte en-

nustavalt, vaid pooleldi nagu pärastkirjeldavalt, hin-nati Võiduna. Nii olid Eesti Mängud meie spordili-kkumises säärane Võit, mille sportlaskond sooritas kui täiesti loomuliku saavutuse, kui paraja ja kõigiti jõu-kohase normi, mille teostamine sportlaskonnal pealegi osutus Ehujõu otsekuu paratamatuks funktsiooniks. Eesti Mängud olid koguni Võit Taskus, mille sport-laskond 15.—17. juunini Tallinnas taskust välja tõmbas — Eestile rõõmuks ja uhkuseks ning endale selleks, et tunda end veel enam kohustatuna eestlast ühendama eestlasega tugevaks rahvaks — läbi spordi.

Muidugi, on kindlasti neidki, kes kavatseksid tul-la väitma, et „kuidas Võit Taskus, kui selle võidu oleks võinud täieliselt nurja ajada paha ilm!“ Jah, halb ilm, nagu see Mängude eelõhtul valitseski, oleks võinud esimesed Mängud teha otse olematuiks, sest Män-gud, millest meeeste kõrval võtab kerges riietuses osa hulk neidusid ja tütarlapsi, on ilmastikuolude suhtes (kevadine jahedus ja pealegi vihm!) õrnad nagu to-matitaimed öökülma vastu. Seda mitte üksnes esine-miselt, vaid veel enamgi üldiselt kordaminekult ja ma-janduslikult. Lauhpidu on osavõtjate tavalise riietuse tõttu veel mõeldavgi jaheduses ja vihmäs, kuid Män-gud — need oma erinevate esinemisolude tõttu on il-mastiku-kindluselt sarnanevad palju vähem tõrvpapile kui süüdpaberile, kuigi on tegemist sportlastega ja mitte paberlilledega.

Selge on, nagu öeldud, et halva ilma tõttu Män-gud oleksid võinud äparduda. Kuid seda, olgu alla kriipsutatud, ikkagi üksnes väliselt. Ja ka siis oleksid

välist nurjaminekut täielise nurjaminekuna. osanud tõlgitseda ainult umbusklikud inimesed ja peale nende veel vähese asjatundlikkusega eemalseisjad. Sportlaskond ise oleks aga ka halva ilma puhul saanud ikka kindel olla selles, et ta normaalsed võimed on imitte vähemad sellest määrast kui süis, mil neid esimestel Mängudel nähti normaalsetes oludes, ilusa ilmaga, kuigi see olemasolev jõud, ilu ja võimsus täiesti halva ilma korral tuhandetele ja tuhandetele oleks jäänud palestpalgesse nägematuks ja innustusena sündimatuks.

Veel kord: Eesti Mängud olid meie sportlaskonnale mitte „tuvi katusel“, vaid „varblane peos“, kelle otsene demonstreerimine kauni ilma tõttu osutus nii kordaläinuks, et sellest pidi kujunema ja kujuneski esimene suur spordisündmus kogu rahvale.

Vaatlejaliselt õige rohkesti lähedal seisnuna Eesti Mängudele nende korraldamisel ja teostamisel, pidi tahes-tahtmatult sattuma nähtud tegevuse ja saavutuste nii-öelda lähi-ajaloolisele hindamisele. Selle hinnangu sooritamisel korraldajate ja teostajate kohta ei saa olla kaht arvamist, ning see ainus ja lühike, mille avaldamisel mõõdupuuna on tarvitatud rekordi-terminid, kõlab Eesti Mängude korraldamise ja teostamise alal sooritatud saavutuste kohta järgmiselt:

Norm — Eesti sportlaskonnalt.

Eesti rekord — Eesti Spordi Kesklüidult.

Maailmarekordid — L. Tõnsonilt ja E. Idlalt.

Tuleb olla õiglane ja avameelne. See on asja ja spordirahva huvides eelkõige. Eesti Spordileht l. a. detsembris, artiklils „Rahvas võimleb“, kirjutas: „Võimlemist võib nimetada tõusvaks kehalise kasvatusel alaks Eestis. Seni on ta olnud nagu pooleldi pöranda all, ilma et keskused oleksid erilisel püüdnud seda ala arendada. Üldjuhtimine ja organiseerimine vastavast keskusest on puudunud absoluutselt. Mis puutub võimlemisliikumise edaspidisesse arenemisesse, süis mõistetavalt sõltub see ikkagi juhtidest ja organisatsioonidest. Ei ole õige püüdnud üksnes teadmisesega, et võimlemise vastu praegu laiades massides valitseb suur huvi. Palju tähtsam on selle huvi säilitamine ja arendamine. Ja süin on aluseks oskus, kuidas serveerida võimlemist meie haritlasele, põllumehel, noorele, vanale, linna- või maaelanikule.“

Ja edasi (ikka detsembris): „Senistel andmetel on loota, et Tallinna koguneb kuni 3000 võimlejat. Sellevõrra suur on huvi võimlemispidustuste vastu maail.“

„Areng sõltub juhtidest. . .“, kordame seda veel. Kas ei olnud vähemalt õige mitu neid meie spordijuhte, kes käesoleva aasta ajal, Eesti Mängude ettevalmistushoogtöö ajalgi, väga vangutamatu skepsisega suhtusid Eesti Mängudele ja 3000 (!) võimleja kokkutulekule? Kahjuks ja koguni sisemise kibedusega peab lausuma, et Eesti sportlaskond v ä r i b paremat juhtide k o g u.

E. SPORDILEHE käesoleva numbril kaanepildiks on moment Eesti Mängude meesvõimlejate defileerimisest riigivanemale Kadrioru lossil ees.

Meie spordijuhtide praegune pere on kvantiteedilt suur, kuid kvaliteedilt nõrk. Seetõttu täisjuhtidena võimelised erandid osutuvad seda väärtuslikemaks meie spordiliikumise praegusele ja edaspidisele edule.

Kaheks vastuvaidlematult suureks nendest eranditest on L. Tõnson ja E. Idla. Kui meie sportlaskond Eesti Mängudel sooritas normi, see tähendab — esines esmakordselt uuel alal, millel kindlat mõõdupuud meil veel ei ole, ja kui Eesti Spordi Kesklüit Mängusid korraldanult on toime tulnud oma suurima üritusega, süis seejuures eelnimetatud kahe meest olid Eesti esimeste Mängude tõeliseks hingeks. Osa meie spordijuhtide seas võidi Eesti Mängusil veel paar kuud enne nende toimumist pidada L. Tõnsoni „hullustuseks“ ja E. Idla „utoopiaks“, kuid nüüd on Eesti Mängud ka kõigile nendele, kes sääraseid arvamisi võisid avaldada ja tõenäoliseks pidada, samuti „Võit Taskus“. Ja see, et nüüd vähemalt selle kohta üldiselt täiesti ühtlasele arvamisele on jõutud, on rõõmustav kõigile.

Eelpooltoodu nüüdne märkimine avalikkuse ees ei ole põrmugi mitte mõeldud mingi „arveteõienamisesena“, millel objektiivsuse taotlemise juures ei saa paika olagi, vaid ta on üksnes kurioosumlik illustratsioon olukorra eredamaks mõistmiseks.

Õige arutlemisvääreks teemiks võiks olla see, miliseks oleksid kujunenud Eesti esimesed Mängud ilma L. Tõnsonita ja E. Idlata? Et nim. kahe mehe osa suhtes Eesti Mängude korraldamisel ja teostamisel eemalseisjadki lähemale selgusele võiksid jõuda, süis kujutletagu, et L. Tõnson on „lendav hollandlane“ ehk „must kapten“ paadil, mis varustatud mitte pära-, vaid veel uema tüübilise „ninamootoriga“, millena on mõeldud E. Idlat. Ning kujutletagu veel edasi, kuidas „musta kapteni“ pilkude kiindumult kõige kaugematesse, nägematusesegi randadesse ja „ninamootori“ väimustust-tekitava ning kaptenile sarnanevalt veendumusliku raginaga see paat parajalt lainetaval veel üle karidegi, mis õnneks olid väikesed, saabus oma reisi esimesesse sadamasse „Võiduga Taskus“, püksis kõi otsas pealegi kaasa toonult sääraseidki, kes kõi otsast kinni hoidsid eneste arvates ainult selleks, et vältida mootorpaadile kui veesõidukile ebasündsat õhkkõusmist.

Selle pildiga oleks nende kahe mehe osa Eesti Mängudes selgeks tehtud küll vähemalt natuke fantastilisel viisil, kuid süiski „töökooli“-meetodi alusel.

Kui Eestis oleks juba tarvitusel aumärkide annetamine sporditeenete eest, süis oleksid võinud need märgid nendele kahele juba annetatud olla. Kuid seni, kui meil sporditeenete hindamist süüraste mitte kõige suurema ohulise tähtsusegagi märkide annetamise läbi ei harrastata, tuleb nendel kahel, kui nad oleksid auahned üle arvatava, lohutuda sellega, et nad oma saavutuste tõttu on Eestis spordi-ajaloolisteks isikuteks juba praegu, elusalt, ning pärast surma kohaselt kõigile olemasolevatele eeldustele saavad nad veel kuulsamateks.

Täiendavalt võiks veel märkimisväärseks pidada, et oma kodumaiste kolleegide, s. t. võimlemisjuhtide, poolt, kuigi nendest ükski ei ole sõandanud talle otsese konkurendina esineda, E. Idla ei ole seni leidnud täielist tunnustust. Küll on aga ta kurss Eesti võimlemisjuhtidest ainsana kõrgemal välismail, kus teda peale muu on nimetatud koguni mitte väikesemaks kui Eesti võimlemise suurspetsialistiks (Suomen Urheilulehti's). L. Tõnsoni kohta tundub päris ülearusena lisada, et ta on juba kauemat aega Eesti suurim spordijuht, kuna see siin märkimatunagi oleks niigi selge.

Mitmelegi vist võib näida ja näibki, et kui mitte muus, siis vähemalt kahe mehe suhtes on käesolevas kirjutuses satutud kiituslikele liialdustesse, pealegi kus eelpool on Eesti Mängusid hinnatud kui mitte erakordset suursaavutust, vaid kui „Võitu Taskus“. Selleks viimaseks Eesti Mängud on ja jäävadki, kuid ärge unustatagu, et L. Tõnsoni, E. Idla ja tema instruktore poolt pärast maa läbinäisutamist seal tärkas võimlejaid nagu ennenägematuim imelisi seeni, pealegi sellisel arvul, et kogu Kesklüü, nagu see kõigist lehtedest teada, nägi seda võimlejate hulka kord juba ennast ära matmas . . .

Lennuväe ülem kol. Tomberg on 15. juulil Põltsamaa lennupäeval pidanud kõne esimesest mootorlennukist ja lennuki arenemisest üldse. Selles kõnes on ta „Päevalehe“ teatel öelnud järgmist: „Iga uue asja vastu on vastuseisjaid. Kui hakati ehitama raudteid, siis leidis neid, kel polnud sellesse usku, samuti on ka neid, kes praegu lennuasjandusest suurt ei oota. Kuid sarnane vaade on ajutine nähe ja need kaovad seda rutemini, mida kiiremini suudetakse meil arendada lennuasjandust.“

See lennuasjanduse kohta öeldu sobib viimase täpikesenigi ka Eesti Mängude ja Eesti spordiliikumise kohta, pealegi nii suurepäraselt, et sellest veel paremini öelda osutub võimatuks.

Eesti spordil oma arenemisel on olnud rohkesti takistusi ees. Takistus takistuse järele on võidetud ja praegu on Eesti spordil, meie rahvaspordil, tees lahti rohkem kui kunagi varemalt.

Kes sammub kõige ees sellel teel edasi ja kuidas? Selle küsimusega algab ülesanne, mis rahva kõrgete huvide nimel tarvitab mitte üksnes kiiret, vaid ka head, täiesti head lahendamist. Kuidas edasi? Rahva tervishoidlikku pisirekordigi pole meil veel saavutatud. Eesti Mängud oma suurelatuslikkusest hoolimata on rahva tervishoiu alal üksnes väike normike. Moodsaid haigemajasid ehitatakse juure, olgu praegu pealegi, kuid haiguste võimalik vältimine üldise keha-

lise kasvatusel läbi on rahvale tarvilisem. Eesti spordiliikumise üheks eesmärgiks on, et tervele rahvale rõõmuks ometi kord tuleks aeg, millal haigemaju hakab ka pankrotti jääma.

Eesti rahva elus praegu üheks mitte kaugelki alahinnatavaks suurküsimuseks on kehalise kasvatusel riiklik korraldamine. L. a. sügisel TSK poolt päevakorda tõstetuna see tähtis küsimus tõotaks kujuneda pöördeliseks Eesti spordiliikumises. Nüüd, sellest päevakorda tõstmisest ligi aasta edasi, see küsimus mitte ei tõota, vaid on käes oma pöördeliseks kujuneniseiga.

Kuidas teostada kehalise kasvatusel seadmine Eestis senisest suuremal määral riiklikule alusele — see on lahendamiseks raske probleem, eriti siis, kui teda tahetakse lahendada meie olude kohta kõige ostarbepohasemalt. Selge aga on, et riigi ja rahva huvide seisukohalt üldise kehalise kasvatusel probleem ei tohi lahendamata jääda üksnes seetõttu, et meil asjatundlikke ja ühtlasi teguvõimsaid spordijuhte on vähe. Nii vähe, et haridusministril tuli tunnustada, et tal oma ministereeriumis puudub selle küsimuse lahendamise juhimeks või osavõtjaks asjatundlik jõud. Nii vähe, et kultuurkapitali kehakultuuri sihtkapital on jäänud muude sihtkapitalide kõrval üheks tillukesimaks! Nii vähe, et kehakultuuri sihtkapital, mis otse loomulikult peaks olema lähedaselt võrdne kõigile teistele sihtkapitalidele kokku, tegutseb pisitasa, nagu pensionikassa või varjusurnu. Peale Spordi Kesklüü moodustavad kehakultuuri sihtkapitali valitsuse järgmised asutused ja organisatsioonid: võimlemisõpetajate selts, ülikooli arstiteaduskond, eugeenika- ja genealoogiaselts, haridusministeeriumi tervishoiu- ja hoolekandevalitsus, haridusministeeriumi tervishoiu- ja hoolekandevalitsus, Tartu ülik. kehal. kasv. instituut ja töölisspordiliit. Kuid kui rohkesti ja kui rahuldavalt, vähemalt kui ennastrahuldavalt, need asutused ja organisatsioonid on suutnud tegutseda Eesti üldise kehalise kasvatusel alal, mis teevad nad praegu ja millised on nende tähtsamad kavad edaspidiseks tegutsemiseks?

Meil on, vähemalt varemalt aastatel, tegeldud mitmesuguste reorganiseerimistega spordiorganisatsioonide alal, kuid seejuures on vähe kõneldud kehakultuuri sihtkapitali reorganiseerimise vajadusest, see viimane näib aga ees olevat ühe tarvidusena Eesti spordiliikumise teel edasi.

Kui eelpool on esitatud küsimusi ja kui õnneks need osutuksid nim. asutuste ja organisatsioonide tegevuse kohta esitatuteks ebaõiglast kallakut sisaldades (mida kahjuks praegu küll ei ole arvata), siis Eesti Spordileht nim. asutustelt ja organisatsioonidelt kõige suurema heameelega palub soovitud materjalide võimalikult täielisemat avaldamist oma veergudel.

Lõppeks, kuidas ja kui kiiresti Spordi Kesklüü, ka viibides Eesti spordiliikumise pöördepunktil, kavatses toime tulla meie kehalise kasvatusel reformikava väljatöötamisega? Selle sui kesklüü endale ülesandeks haridusministrilt. Lisada on, et selle kava väljatöötamisele on asunud ka kehakultuuri sihtkapitali valitsus, eesotsas selle esimehega dr. med. J. Vilmsiga.

Kunas see kava valmib heana? **Toomas Klvi.**

Tartu S.-S. „Kalevi“ rattaosakond

korraldab 4. ja 5. augustil s. a. Eesti 1934. a. esivõistlused rattasõidus. Esivõistlused peetakse Ekravellidu loal ja Ekravellidu määruste kohaselt.

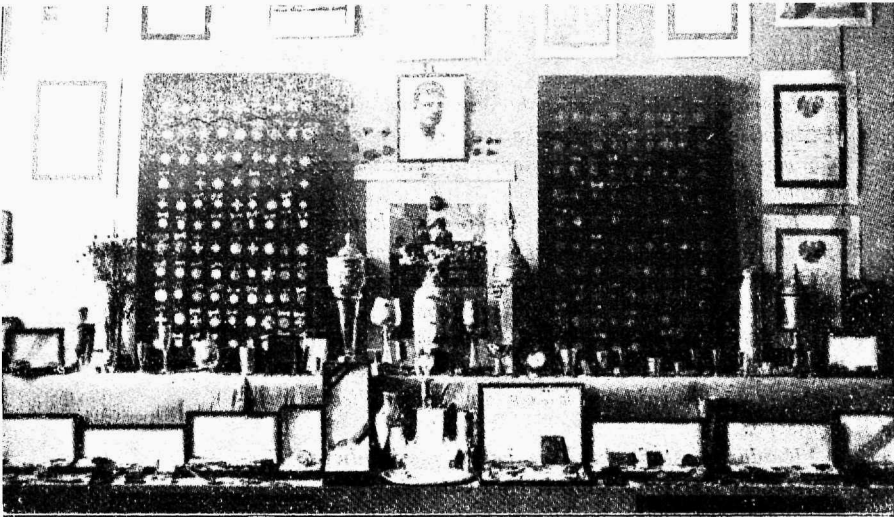
KAVAS:

4. augustil kell 18.30: A kl. 1, 5 ja 30 km, B kl. 3 ja 5 km, C kl. 3 km, naistele 500 m ja 5 km.

5. augustil kell 6: naistele 25 km maanteel. 5. augustil k. 8: meestele 120 km maanteel.

Võistlejate ülesandmise viimane tähtaeg on 29. juulil s. a., aadressil: Tartu, postk. 7.

Lugupidamisega JUHATUS.

H. PAALI auhindade-kogu kehakultuuri näitusel.

KEHAKULTUURI NÄITUS

Alus spordimuuseumile
ja Eesti kehakultuuri
ajaloo koostamisele

ESIMENE üleriiklik kehakultuuri näitus, mis korraldati ühel ajal Eesti Mängudega, oli ammuvajaliks ettevõtteks. Kuigi Eesti esimesed suuremad üritused spordi alal kuuluvad juba läinud sajandisse ja Eesti kehakultuur ta moodsamal kujul on juba tublisti üle veerandsaja aasta vana, on meil puudunud korralik ülevaade seni kordasaadetu kohta. Seda püüdis pakkuda kehakultuuri näitus, millel kokku esines lugematu arvu väljapanekute-esemetega üle 60-ne asutuse ja isiku. Kuigi näituse korraldajail võimaluste piirid olid võrdlemisi kitsad, mille tõttu ülevaade ei kujunenud ideaalselt täiuslikuks, võis kogupildiga rahulduda üle loodetud määra. Seda enam, et see näitus oli esimene ja seega uudis-ettevõtte Eestis. Teiseks: ideaalid on ikka abstraktsed kujutlused ja vähe kooskõlas realiteediga. Tähtsaim kõigest on idee ja näituse korraldamise idee kohta peab lausuma, et sellega oli haaratud kinni härja sarvist. Näitusega pandi kaudselt alus kavatsetavale spordimuuseumile, mis kujuneks eluliseks ja reaaleluga järjest enam kooskõlastatavaks. Enamikul spordimaadel on oma spordimuuseumid, millisele eeskujule Eesti järgnemine tundub paratamatusena.

Teatud määral seoses näitusega ja sellest võrsuva spordimuuseumiga on ka teise suure idee teostamine: aluse panemine Eesti kehakultuuri ajaloo koostamisele. Aastaid tublisti tagasi kerkis säärane mõte ühel keskliidu juhatuse koosolekul, nagu seda võib konstateerida vanadest protokolliraamatutest. Nüüd tuleb kavatsuselt siirduda töösse. Osalt põhjendatud on arvamine, et objektiivsemalt minevikku hinnata suudab hilisem aeg, kuid praegune moment on küllalt objektiivne Eesti kehakultuuri vanima ajajärgu historiseerimiseks. Peab koguni rutta andmete hankimisega just vanema põlve tegelastelt, enam-vähem kaasaegsetelt sellele ajajärgule, mis esmajoones kuulub tulevikule jäädvustamiseks.

ÜLALNIMETATUD ideede-kavatsuste teostamise tarvidus hõljus veelkordselt esile näituse väljapanekute tutvumisel. Näitusel oli palju materjali, mis aitavad läbi viia mõlemat suurvõtet, s. t. spordimuuseumi asutamist ja kehakultuuri ajaloo koostamist.

Näituse alla oli koondatud Tallinna tüt. kommerts-gümnaasiumis kümme avarat ruumi, peale selle koridore. Põhjalikumaks tutvumiseks kõigi väljapanekutega ei oleks jatkunud ka kõigist kümnest päevast, mille vältel näitus oli avatud hommikust õhtuni.

Ümmarguselt 2000-de auhinna ja mälestuseseme koguväärtus võis ulatuda mitmekümnele tuhandele kroonile. Arvult suurim oli Heinrich Paali mälestusesemete kogu — üle 400 asjaga. Oma pika, üle 20-aastase, spordikarjääri vältel on H. Paal suure armastusega korraldanud oma auhindade-kogu, olles ses mõttes eeskujuks kõigile sportlastele. Järgmine suurem auhindade kogu, rahaliselt näituse väärtuslikem, oli kaitseväel. Edasi olid veel väljapaistvad kogud V. S. Spordil, E. S. S. Kalevil, jalgpalliliidul, kaitseliidul, maadlejal V. Väljal, Tartu vanasportlasel J. Martinil j. t. Kokku moodustasid need kogud küll suure surnud kapitali, mis aga väga eluliseks ja paljupajata-vaks muutub lähemal süvenemisel esemete ajalooesse. Nad võiksid jutustada võistluse pingutustest ja läbi-elamustest tsaariajal, iseseisvuse ajal, olümpiamängudel, maavõistlustel jne. Juba ainult auhindade najal võiks saada kondikava Eesti kehakultuuri ajaloo koostamiseks.

Ligemale 100 diagrammi pakkus mitmekesiseid andmeid Eesti kehalise kasvatusel liikumisest, taulatusest, väärtusest, tulemustest jne. Suurim oli kaitseväge diagrammide kogu, mille alusel koostatud kirjutus on E. Spordilehes teisel. Sarnase materjali alusel kirjutusi avaldame edaspidigi.

NÄITUSE ajalooliseks nimetatud osakonna moodustas peagu üksnes Tõnu Viidemani väljapanekute kogu. T. Viideman, kelle elutöö üheks osaks on Eesti vanima spordiajajärgu jäädvustamine, on kollektiivnääri huviga kogunud materjale elukutseliste raskejõustiklaste ajajärgust, mis ühtlasi oli n. ö. eelajalooline järk meie kehakultuuri üldises ajaloos.

Ülevõtteid, albumeid, protokolliraamatuid, dokumente — neid oli määratul arvul laiali paisatud kõikidesse ruumidesse. Nad käsitasid momente ja tegevustanimast ajast tänapäevani. Oieti öeldes oli peetud näitus rohkem muuseum kui aktuaalsest ajast läbi-

Teel suurimale tervisele

Kokkuvõtteid ja andmeid kaitsevää väljapanekutest kehakultuuri näitusel

Üleriiklikul kehakultuuri näitusel esines kaitseväägi ainsana väljapanekutega rahva tervisliku seisukorra ja kehalise arengu kohta, kuigi andmed puudutasid ainult üht osa rahvast, s. t. kaitsevääke kuuluvat. Kiitvalt alla kriipsutades kaitsevää tublit esinemist n' m. andmetega, tuleb täiesti vastupidist avaldada näiteks koolivalitsuste, võimlemisõpetajate seltsi, spordiorganisatsioonide j. t. kohta, kellel peaks küllaldaselt olema võimalusi kaitsevää eeskujul andmete kogumiseks ja nende avaldamiseks. Kas on siin tegemist vastava tsentralisatsiooni puudumisega, kuigi tsentralisatsioone meil on igasuguseid, või lubamatult külma suhtumisega näitusele?! Igal juhul jäi täiuslikum pilt rahva kehalisest arengust saamata. Rõhutame siinkohal mitteesinenute suurema hoolsuse tarvidust. Alljärgnevalt vaatleme kaitseväält pakutud andmeid, seoses kehalise kasvatusega.

Kaitsevää tähtsaks juhtlauseks on, nagu see väljaistvalt oli avaldatud kaitsevää väljapanekute ruumi

lõike võimaldaja. Kahtlemata ei saa aga enamikku esemeid asutatavasse spordimuuseumi üle viia, sest seltsid ja liidud hoiavad neid oma tegevuse kestes kui kallemaid aardeid. Kuid mida rohkem esemed vananevad, seda suuremaks muutub muuseumi õigus nende kohta.

Näituse kunstiosakonnas esines kuni 20 kunstnikku sportlikel teemidel loodud teostega. Kõige rohkem tähelepanu äratas Ed. Altmanni maal pesapallimängu momendist. See kujutab mõlema meeskonna ülima pingutuse momenti: pesavõistlust. Kojujooksjal puudub õige vähe pessa saabumisest, kuid niisama vähe puudub vastasmeeskonnal palli püüdmisest, et „surmata“ kojujõudja. Veel puutusid silma Lepsi maal knock-outi kujutavast momendist, jooksjate rebimisest juhtiva koha pärast, F. Johanseni maalid ja karikatuurid jne. Graafika alal J. Siiraki tööd käsitasid rohkem kõrvalisi sporditeeme. Guido Mambergilt oli spordi-reaklaamplakatite kogu.

SPORDITARVETEGA esines ainult kaks firmat: A/S. Põhjala ja Tartu spordiriistade vabrik. Esimene kummist tarvetega, nagu ujumismütsid, pallid, kingad jne., teine suuskadega, tennisreketitega, kergejõustikuriistadega jne. Sporditarbeid pesapalli ja suusatamise alal oma tööstusest oli välja pannud kaitseliit, kes on nimetatud alade suurimaid propageerijaid Eestis.

Kummiliselt seletamatuna tundus rea kehakultuuri sihtkapitali valitsusesse kuuluvate organisatsioonide puudumine näituselt. Kas nendel organisatsioonidel, nagu Eesti võimlemisõpetajate seltsil, ülikooli arstiteaduskonnal, eugeenika ja genealoogia seltsil, karskusiidul, Tartu kehal. kasv. instituudil ja tööliisspordiliidul, kes saanud summasid kultuurkapitalist, siis tõesti millegagi oma tegevusest polnud esineda?

Näitust külastas kokku ligi 3000 isikut. Näituse kohal: Tervislik tugevus ja mitme-

külgne kehaline ettevalmistus on riigikaitsevääelise väljaõppe tähtsamaid aluseid! Peab ütleva, et seda juhtlauseid on kaitsevää kogu tegevuses teravalt silmas peetud. Erilisemalt avaldub see aga näituse väljapanekute kaudu.

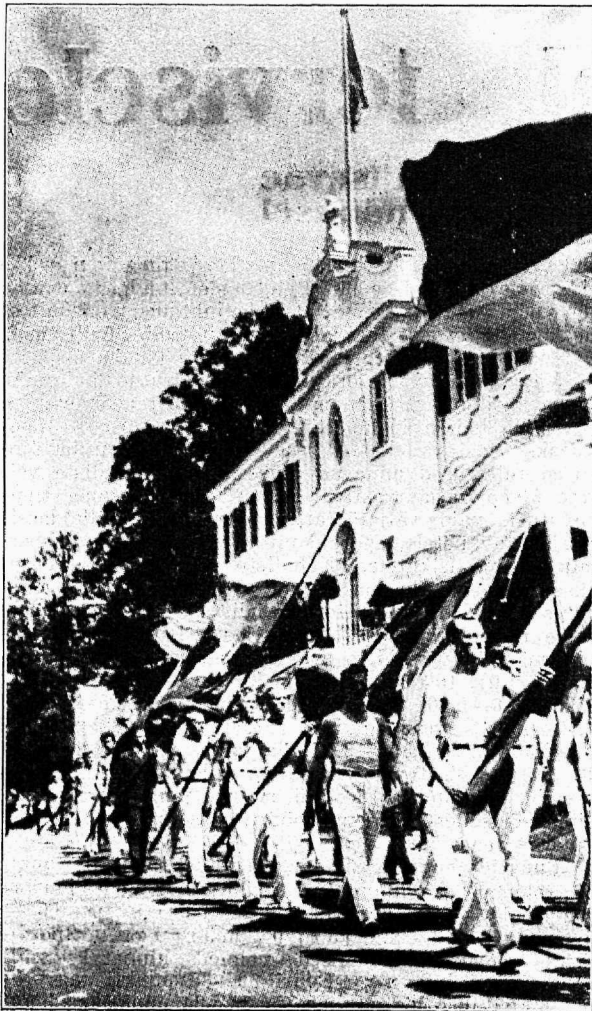
Väga huvitavalt on kindlaks määratud kaitsevää või ka üksikute väekoondiste jne. kehaliste võimete see piir, mida kaitsevää kohta loetakse normaalseks. Sooritatakse vastavad katsed real spordialadel, mille tehnilised tulemused annavad aluse üldiste kehaliste võimete nivoo väljaarvestamiseks. Ei nõuta suuri tipp-saavutusi, vaid väljatöötatud normid on küllaldaselt parajad tavalistele, spordis mitte väga tugevasti spetsialiseerunud isikutele. Kehaliste võimete katsed peetakse mitmevõistlusena järgmisel kaheksal alal, misjuures klambrites märgime vajalike tehniliste tulemuste raskeima määra: 60 m jooks kandamiga (raskeim määra ohvitseridele ja üleajateemijale 10,4, ajateemijale 11,0), 100 m takistusjooks (21,0—22,8), 1500 m jooks (5,10—5,30), kaugushüpe (5,75—5,25), kõrgushüpe (1,50—1,40), granaadivise (52,00—50,00), kuulitõuge kergetuuliga (12,50—12,00) ja keha rippes tõstmine (12—10). Vastavalt tehniliste tulemuste väärtusele arvestatakse punkte 10—1-ni, suurim punktide arv raskeima või sellest kõrgema määra saavutamise eest jne. alanevas reas.

Punktide kogusumma järgi atesteeritakse 70 punkti või rohkem saavutanuid 1. järgu spordimärgiga, 70—60 punkti — 2. järgu ja 60—50 punkti — 3. järgu märgiga. Spordimärgi sooritanu kehalised võimed hinnatakse üldiselt väga heana. Edasi 50—38 punkti saavutanuid hinnatakse headena ja 38—24 punkti rahuldavateks, kuna alla 24 punkti saavutanuid peetakse nõrkadeks. Kogu kaitsevää või teatud väekoondiste jne. kehalised võimed loetakse normaalseks, kui katsetest osavõtjate üldarvust keskmiselt on 1. järgu märgi sooritajaid 5%, 2. järgu — 10%, 3. järgu — 20%, häid — 30%, rahuldavaid — 30% ja nõrku — 5%. Arvestades protsendid omakorda ümber jälle punktideks, kusjuures 1. järgu märgi sooritanute protsendid kordame kuuetele, 2. järgu — viiele, 3. järgu — neljale, head kolmele ja rahuldavade kahele, saame üldhinde punktides. Normaalseks kehaliste võimete seisuks loetakse 310 (30+50+80+90+60) punkti saavutamine teatud väekoogu kohta.

Näitusel olid diagrammidena välja pandud andmed kehaliste võimete katsete tulemuste kohta 1931. ja 1932. a. Protsentides olid need kogu kaitsevää kohta järgmised (rooma numbrid tähendavad spordimärkide vastavaid järke):

	väga head			Head	Rahuldavad	Nõrgad
	I	II	III			
1931. a.	3,6	7,8	13,4	21,8	30,3	23,1
1932. a.	5,8	8,6	14,0	20,3	28,2	23,1

1932. a. kohta torkab silma eelmise aastaga võrreldes head ja rahuldavate protsendi kahanemine väga heade arvel. See on võimete tõusu tunnuseks, mis kõige selgemini avaldub protsentide ümberarvestamisel punktideks. Saavutatud punkte arv oli 1931. a. 240,2 ja 1932. a. 251,1. Seega viimasena nimetatud aastal jäi normaalkaitsevää võimetest, s. t. 310 punktist, puudu vähem (58,9) kui 1931. a. (69,8). Kahtlemata on see tõus jatkunud järgnenudki aastatel, mille kohta andmed osalt alles väljatöötamisel.

EESTI MÄNGUD: Rongikäigu saabumine Kadrioru lossi ette.

Kindlakujulisemat võimete tõusu näitavad kaitseväge alatisse koosseisu kuuluvate kaitseväelaste, s. t. ohvitseride ja üleajateenijate, kehaliste võimete katsete tulemused. Vastav tabel on järgmine:

	1931	1932	1933
P r o s e n t i d e s :			
1. järgu märgi sooritajaid	7,9	10,4	10,5
2. " " "	13,5	12,6	12,9
3. " " "	17,2	17,0	19,5
hädid	22,4	21,6	23,3
rahaldavaid	24,4	23,2	23,9
nõrku	14,6	15,2	9,9
P u n k t i d e s :			
Punktide koguarv	299,7	304,6	323,2
Normaalvõimete seisust eraldav vahe	-10,3	-5,4	+13,2

Seega kehalised võimed on eelmisel, s. t. 1933. aastal küündinud üle 310 punkti, millist viimast arvu peeti küllaldaseks normaalseisu märkijana. Kaitseväes on kehaline kasvatus teinud tublisid edusamme.

Huvitav on veel vaadelda samu kehaliste võimete andmeid kaitseväelaste päritolu järgi. 1931. ja 1932. a. kohta saame järgmise maakondade-paremusjärjestuse: Saaremaa, Harjumaa, Pärnumaa, Järvamaa, Virumaa, Läänemaa, Viljandimaa, Tartumaa, Petserimaa ja Võrumaa. Üllatuseks on Saaremaa esikoht. Saarlased on võimete-tublimad kui harjulased, kel on Tallinn Eesti tippspordi kõige kõvema tsentrina! Tartumaa koos Tartu linnaga on surutud koguni kaugele tahaplaanile. Temaga koos osutavad veel kolm järjestuses

viimastena nimetatud maakonda isegi võimete languse tendentsi.

Eesti Mängudel maakondade paremusjärjestuses oli üllatuseks Saaremaa platseerumine parimate seas. Esimesele kuuale kohale ükskõik millisel spordialal ei pääsenud ükski saarlane, kuid punkte noppisid nad rohkem enamikust maakondadest. Nüüd ülaltoodud kv. andmete alusel on suurel määral arusaadav Saaremaa hea positsioon. Saarlaste seas praegu pole suuri tippmehi, kuid oma kehaliste võimete keskmise tubliduse laiusega suudavad nad lüüa neid maakondi, kellel ka pole erilise väljapaistvusega tippmehi. Eesti Mängudel arvestati maakondade paremusjärjestamisel iga maakonna kahe parima sportlase tehnilise tulemusega, s. t. ühtlasi kohtadega 1—26-ni ja . . . allpool kuuendaid kohti olid peremeesteks saarlased. Järeldus sellest on, et saarlased on Eesti parim spordimaterjal, kellest spordiõpetuse intensiivsustamisel ja alade tehnika paremal kätteõpetamisel võib sirguda parimaid tippsportlasi. Kaitseväge järjestusel viimastel kohtadel asetsevates maakondades, eriti Petseri- ja Võrumaal, tuleb eeskätt teid leida üldise kehatubliduse arendamiseks. Tegelikult on nim. kaks maakonda ka rekordspordis kõige mahajäänud nurgad.

Seega on kaitseväge kehaliste katsete tulemuste andmed spordikeskorganisationsioonidele kätte näidanud suundi, kuhu ja millisel senisest selgemal kujul tuleb juhtida kehalist kasvatust.

Vastavalt sportlike võimete tõusule on arenenud ka kaitseväelaste kehaline tublidus. Õigemini öeldult: vastavalt keha arengule on arenenud sportlikud võimed.

Kehalise tugevuse väljaarvestamiseks on kaitseväes tarvitusel Pignet' valem, mis järgmine:

[pikkus sm — (kehakaal kg + rinnaringjoon normaalseisundis sm)].

Noorte Punase Risti Nahatöökoda

Tallinn,

Niguliste tä. 12, telefon 432-73

Valmistatakse ja saadaval laos eestipäraseid, mood. **kunstimaitselisi nahktöid**: albumeid, kirjamappe, karpe, käekotte jne. Eriti sobivad kingitusteks ja mälestusesemeiks erisoovide kohaselt. Tellimised erisoovide kohaselt täidetakse kiirelt.

Sellest valemist tuletatav koefitsient on kehaehituse tugevuse liigitajaks. Pignet' koefitsient alla 10-et tähendab väga tugevat kehaehitust, 10—15 tugevat, 16—20 head, 21—25 rahuldavat, 26—30 nõrka ja 31—35 väga nõrka kehaehitust. Soovitame igale sportlasele, et ta ülaltoodud andmete alusel selgusele jõuaks oma kehaehituse tugevuse üle.

Andmed kaitsevää ajateenijate kolme, 1930.—1932., aasta kutse kehaehituse tugevuse kohta pakuvad rõõmustava pildi. Protsentides liigitusid ajateenijad järgmiselt (iga liigi esimeses lahtris andmed kaitsevääteenistusse ilmusid ja teises lahkudes):

	Väga tugevad		Tugevad		Head		Rahuldavad		Nõrgad	
1930	30,1	39,4	25,2	26,5	21,5	19,3	13,5	8,7	6,7	4,4
1931	32,1	42,1	25,7	26,5	20,1	16,7	13,1	10,6	6,4	3,2
1932	34,5	44,8	26,7	27,8	19,2	15,2	12,3	9,0	5,2	3,3

Väga nõrkade protsent on väga väike: ilmusid kahe ümber ja lahkudes alla üht.

Tabelist nähtuna on iga järgmise aasta kutse teenistusse ilmusid eelmisest kehaehitusel tugevam. Eksimatult võib väita selle nähte põhjusena kehalise kasvatus liikumise tõusu keskkoolides ja üldisemalt. Noorsugu karastub juba aegsasti enne kaitsevääke sundaega teenima minekut. Kaitsevääes arenevad noored edasi ja enne nõrgad kehaehitusel muutuvad rahuldavateks, headeks jne. Vastavalt sellele on arenenud ka sportlikud võimed. Ikka lähemale küünditakse normaalseks peetud kehaliste võimete seisundile, s. t. punktides 310-le. Nii on ajateenijate üldhinne punktides aastate järgi: 1930. a. teenistusse ilmusid 252,64, lahkudes

FOTO-ATELJEE

KUNINGA 1

ATELJEE AVATUD: K. 9-5, PÜHAP. K. 11-2

MAITSERIKKAD
PILDISTUSED

284,4, areng 31,76; 1931. a. 258,8 — 291,9 — 33,1; 1932. a. 268,8 — 302,0 — 33,2.

Veel selgema pildi noorte kehalise seisundi arengust pakuvad antropo-, bio- ja füsiomeetrilised keskmised andmed 1931. ja 1932. a. teenistusse kutsutud sõdurite kohta. Avaldame tähtsamad andmed:

	1931. a.			1932. a.		
	Ilmusid	Lahkudes	Areng	Ilmusid	Lahkudes	Areng
Pikkus	171,54	172,55	1,01	171,55	172,0	0,4
Raskus	68,27	69,32	1,05	67,63	68,8	1,1
Rinnaringjoon normaalseisundis .	90,3	92,0	1,07	90,8	91,8	1,0
Õlgade laius . .	40,7	41,3	0,6	40,6	41,0	0,4
Spiromeetria . .	4100	4300	200	4000	4253	253
Pignet' koefitsient	13,4	11,1	2,3	13,3	10,9	2,4

Sõdurite keskmine pikkus on tõusnud aasta-aastalt: 1927. — 170,93, 1928. — 171,1, 1929. — 171,5, 1930. — 171,48, 1931. — 171,54 ja 1932. — 171,55. Võrreldes Soome vastavate andmetega on Eesti sõdurite keskmine pikkus suurem. Ühtlasi on eestlased ka raskemad. Vastavad andmed on järgmised:

	Eestis			Soomes		
	Ilmusid	Lahkudes	Areng	Ilmusid	Lahkudes	Areng
Pikkus	171,35	172,27	0,92	170,0	171,18	1,18
Raskus	67,86	69,0	1,14	64,3	67,0	2,7

Keskmiselt on pikimad eestlased saarlased. Seega jälle saarlased esikohal. Huvitavalt selgub, et mida rohkem läänest ida poole, seda lühem on antropoloogiliste rajoonide järgi eestlaste keskmine pikkus. Saarlaste pikkus on 173,6, pärnlased 173,36, läänlased

KAUBAMAJA „SPORT“

Tallinn, S. Karja 18. Tel. 446-00

Soovitab täielises valikus
hooajaks

sporditarbeid

Tennise reketeid

Jalanõude osakonnas
suures valikus igasugu
saapaid, kingi, kalosse
ja **toakingi**

ja harjulased 172,3, järvalased ja lääne-virulased 171,43, sakalased ja lääne-valgalased 171,49, tartlased 171,09, ida-valgalased ja võrulased 170,69, alutagulased 169,96 ja petserlased 169,66. Humoristliku tabavusega tähendas keegi näituse-külastaja, et pikkuse kahanemise tendentsid ida poole olevatki arusaadav jaapanlaste väike kasv...

Vastavalt eestlaste üldisele kehalise tubliduse tõule on järjest vähenenud ka kaitsevää teenistusse kõlbmatute protsent. Kõlvuliste madalaim protsent oli 1922. a. — 72,4. Alla 80-met oli protsent veel 1926. a., kuid edasi tõusis see üle 80-ne, kuni 1933. a. saavutati maksimum — 85,3%. Tervislikku tõusu rõhutab eriliselt veel asjaolu, et viimastel aastatel on kaitsevää kutsealuste arstlikku kontrolli teostatud varemast täpsamalt.

Üleriiklikul kehakultuuri näitusel kaitseväält väljapandud diagrammide järgi avaldatud andmed näitavad kõik rahva tervisliku ja kehalise seisundi kaljukindlat arenemist ikka rohkem paremuse poole. Selle põhjusest suur osa tuleb panna spordiliikumise hüvedele. Igal pool tõestatult aitab kehaline kasvatus kõige suuremal määral tõsta rahva eluvõimsust nii kehaliselt kui ka vaimset. Kõik andmed näitavad otsustavalt kehalise kasvatus riikliku korralduse tarvidusele.

Käesoleva kirjutuse alul oli kahetsevalt märgitud rea organisatsioonide puudumine näitusel. Kaitsevää eeskujul laiemas ulatuses andmete avaldamine rahva kehaliste võimete kohta on väga vajaline, sest statistika on häid aitajaid uute abinõude ja suundade leidmiseks. Nii siis: kehalise kasvatus eest hoolitsejad avaldage oma töö senised tulemused! Andmete tsentraliseerimisele peaks kuni riikliku korralduse loomiseni asuma kehakultuuri sihtkapitali valitsus. Sellega tehku ta heaks oma puudulik esinemine näitusel.

Konkurentsituse võistlussport Eesti Mängudel

Massiline startijate arv, konkurentsi tusedus, rida rekordseid tulemusi, publiku elav osavõtt — nende faktide summa tegi ka Eesti Mängude võistlusspordi osa varem nägematuks suursündmuseks. Ühtlasi meeliülendavaks sündmuseks ja seda tunduvalt suuremal määral kui näiteks meil on olnud rahvusvahelised miitingud maailma parimate kaasarbimisel. Seda selle tõttu, et kogu võistlusi jälgides meis pulbitses see rõõmus teadmine, et igal pool, rajal, väljal ja vees, püüdsid saavutuste-suuruse poole oma rahva pojad ja tütreid, kes oma võimetega suutsid palju üllatada. Oli suur paraad kõige selle hiilgavaks demonstreerimiseks, mida aastatega on suudetud saavutada ja mida paraadil eneselgi rohkesti ületati.

Kergejõustikus pole Eestis varem ka meistrivõistlustel nähtud sarnast konkurentsitusedust ja ühtlasi laiust kõigil üksikaladel. Kaugeimatestki maanurkadest olid Eesti Mängudele kui rahvuslikule olümpiale kogunenud peagu kõik parimad, arvult 500 ümber. Tugev võistlus arenes viimastegi vahel, sest igauks püüdis oma maakonda esindada võimalikult tublimalt. Paremusjärjestamisel võeti arvesse iga maakonna ja eraldi neist veel kahe linna, Tallinna ja Tartu, kahe parima tehnilised tulemused, nii et kohtade üldarv tõusis kahekümnekuuele. Esirinnas võistlesid Tallinna, Tartu j. t. suuremate spordilinnade Eesti tippklassimehed rekordide jahil, kuna maakonna sportlasi ergutas peamiselt tahe võita vastasmaakonna parimaid. Kergejõustiku üldjärjestuses tuli suure üllatusena neljandaks Saaremaa, kohe Tallinna ja Tartu linnade ning Pärnumaa järgmisena.

Parimaks alaks Eesti Mängudel oli kahtlemata 1500 m jooks. Sarnast startijate-massi pole sellel distantsil Eestis varem nähtud. Veel vähem aga sarnast rodu häid aegu: kaheteistkümnendagi aeg oli alla 4.20-ne. Eesotsas aga arenes pinev duell meie kahe parima maileri, K. Fatali ja E. Pröömi, vahel, mis lõppes esimese võitjaks tulnult uue rekordiga — 4.03,6. Ka Pröömi aeg oli alla senist rekordi — 4.04,0. Need tagajärjed lähenevad juba rahvusvaheliselt headele aegadele. 800 m-is jõudis K. Fatal esmakordselt alla 2 min. Eesti rekorde ületati veel 200 m-is R. Tomsonilt 22,8, kettaheitel A. Viidingult 46,92, kuna senise ametliku rekordi kordas kõrgushüppes G. Schmidt, kes seega teise eestlasena pääses üle 1.90. Ka ülejäänud aladel olid tippsaavutused küllalt head Eesti Mängude rekordnormidena. Kuivõrd neid ületatakse järgmistel Eesti Mängudel?

Ujumisest massilisemat osavõttu takistas enneaanipäevane madala temperatuuriga vesi, mis ühtlasi ei soodustanud tehnilisi tulemusi. Siiski läänelane Egon Rosenberg põrmustas E. Mõtliku rekordi

100 m vabalt ujumises — 1.07,9-ga. Sellest noorest on arenemas meie kõigi aegade parim ujuja, mida aitavad tõendada ta pärast mängusid saavutatud uued rekordid. E. Mõtlik saavutas varahooaja kohta tubli tulemuse 1500 m-is — 25.20,0. Naiste-ujumises arenes konkurents peamiselt L. Vugti ja H. Rosenholmi vahel, kellest kumbki tuli kahekordseks võitjaks. Arvestades vähese ettevalmistava välistreeninguga olid tagajärjed kõigil distantsidel head.

Lõppjärjestus Eesti Mängudel kujunes järgmiseks (kokku kergejõustikus, ujumises ja rattasõidus punkte): 1. Tallinn — 1241,5, 2. Tartu — 952, 3. Saaremaa — 574,6, 4. Läänemaa — 554,5, 5. Pärnumaa — 498,5, 6. Viljandimaa — 348,5, 7. Tartumaa — 316, 8. Virumaa — 300, 9. Järvamaa — 286,5, 10. Petserimaa — 276, 11. Harjumaa — 176,5, 12. Valgamaa — 165, 13. Võrumaa — 39.

Tehnilised tulemused kõigil aladel avaldame alljärgnevalt.

KERGEJÕUSTIK.

100 m: 1. R. Tomson, Kalev, 11,2, 2. J. Tomson, Kalev, 11,5, 3. E. Knuut, ÜENÜTO, 11,6, 4. H. Takk, Kalev, 11,8, 5. O. Ferchen, 1. rügement, 6. V. Nesterov, ASK.

200 m: 1. R. Tomson, Kalev, 22,8, 2. N. Küttis, Võitleja, 23,1, 3. V. Rattus, ÜENÜTO, 23,5, 4. V. Nesterov, ASK, 23,6, 5. E. Knuut, ÜENÜTO, 23,8, 6. V. Laats, Petseri SS, 24,2.

400 m: 1. V. Nesterov, ASK, 51,9, 2. A. Pau, Sakala NS, 52,2, 3. R. Kesküll, Sport, 53,8, 4. O. Grepp, Kalev, 53,8, 5. G. Beckman, Pärnu SS, 54,0, 6. A. Rullinkov, Kalev, 55,7.

800 m: 1. A. Jür lau, Kalev, 1,59,4, 2. K. Fatal, Kalev, 1,59,4, 3. O. Pärn, Kalev, 2,01,2, 4. V. Pulk, ASK, 2,05,3, 5. A. Klemmer, ÜENÜTO, 2,07,4, 6. A. Kontus, Pärnu SK, 2,07,9.

1500 m: 1. K. Fatal, Kalev, 4,03,6, 2. E. Prööm, Kalev, 4,04,0, 3. V. Pulk, ASK, 4,11,0, 4. V. Treinberg, 1. rüg., 4,13,2, 5. E. Rätsep, Kalev, 4,14,6, 6. A. Koidu, Tartu Kalev, 4,16,8, 7. A. Korbe, Narva malev, 4,16,8, 8. K. Laas, Tartu Kalev, 4,18,2, 9. A. Ounapuu, ASK, 4,18,2, 10. V. Petrovõh, NMKÜ-Russ, 4,19,0, 11. A. Kask, 1. rüg., 4,19,4, 12. J. Nõmmov, Järva-Jaani HS, 4,19,8.

5000 m: 1. E. Prööm, Tall. PS, 15,43,6, 2. V. Treinberg, 1. rüg., 15,51,2, 3. A. Peterman, Vaprus, 15,53,6, 4. J. Anier, Tartu Kalev, 16,12,6, 5. A. Järve, ÜENÜTO, 16,39,0, 6. A. Malleus, Tartu Kalev, 16,47,8.

15.000 m: 1. M. Tumanov, Kalev, 52,02,2, 2. K. Kiili, Kalev, 52,30,6, 3. A. Koidu, Tartu Kalev, 52,40,6, 4. J. Perv, Jõgeva ÜENÜ, 52,44,6, 5. E. Martin, Kalev, 53,58,3, 6. L. Oun, Nõmme Kalju, 54,37,0, 7. J. Koovik, Kalev, 55,20,0, 8. A. Klein, Vaprus, 55,40,0, 9. N. Vassman, Puhkekodu, 56,25,6, 10. N. Arhipov, Kiviõli SK, 57,15,0.

4×100 m: 1. Kalev (A. Hirsch, J. Tomson, E. Rahn ja R. Tomson) 44,4, 2. ÜENÜTO 45,2, 3. Kalevi II msk. 45,8, 4. Pärnu koondus 46,3, 5. Läänemaa 47,4.

4×400 m: 1. Kalev (A. Rullinkov, A. Jür lau, O.

O.-Ü. „ESTO“

TALLINN,

PIKK TÄN. 47,

TEL. 444-22.

KÕIK SPORDITARBED

täielises valikus soodsate hindadega.

Pärn ja O. Grepp) 3.30,6. 2. Tartu koondus 3.32,7. 3. Sakala NS 3.36,8. 4. 1. rügement 3.37,0. 5. Pärnu koondus 3.37,0. 6. Kalev 2. 3.38,2.

110 m: 1. J. Tomson, Kalev, 16,2. 2. G. Beckman, Pärnu SS, 16,7. 3. R. Keres, ASK, 17,0. 4. J. Kõpman, Sakala NS.

Kõrgus: 1. G. Schmidt, ESS, 1,90. 2. A. Kuuse, ÜENÜTO, 1,85. 3. G. Kalm, Kalev, 1,75. 4. J. Aronson, Kalev, 1,75. 5. A. Klein, Tartu ÜENÜ, 1,70.

Kaugus: 1. N. Küttis, Võitleja, 7,22. 2. E. Rähn, Kalev, 6,95. 3. J. Marks, Tartu ÜENÜ, 6,92. 4.—5. E. Tamm, Kalev, ja A. Kongas, Pärnu SK, 6,84. 6. K. Pill, ASK, 6,62. 7. M. Haitov, Vaprus, 6,42. 8. A. Raska, Tartu ÜENÜ, 6,41.

Teivas: 1. E. Arman, ASK, 3,65. 2. J. Erna, Kalev, 3,45. 3. H. Kobbis, Ambla SR, 3,45. 4. R. Kiip-saar, Tartu ÜENÜ, 3,45. 5.—6. O. Lepikson, Kalev, ja H. Michelson, Tartu Kalev, 3,30. 7.—9. V. Kalam, Sakala NS, J. Pielbusch, Läänela, ja P. Saretok, Valga ÜENÜ, 3,25.

Kuul: 1. A. Viiding, Tall. PS, 15,01. 2. P. Puna, Tartu ÜENÜ, 14,05. 3. A. Michelson, Tartu Kalev, 13,64. 4. J. Suuk, Tall. PS, 13,50. 5. N. Feldman, ASK, 13,39. 6. O. Kirp, ASK, 13,29. 7. P. Saretok, Valga ÜENÜ, 13,25.

Ketas: 1. A. Viiding, Tall. PS, 46,92. 2. N. Feldman, ASK, 45,24. 3. O. Erikson, ASK, 43,99. 4. P. Määrits, Valga ÜENÜ, 41,20. 5. J. Hansschmidt, Pärnu SK, 40,10. 6. K. Kask, Käru ÜENÜ, 38,85.

Oda: 1. G. Sule, ASK, 65,50. 2. J. Meimer, Pärnu SK, 64,04. 3. A. Mägi, Tartu ÜENÜ, 58,11. 4. J. Laurson, Tartu Kalev, 57,47. 5. N. Kleinson, Petseri SS, 52,09 (54,85). 6. K. Teiman, Harju malev, 46,39 (55,68).

Maakondade paremusjärjestus kergejõustikus: 1. Tallinn — 715,5 punkti. 2. Tartu — 670. 3. Pärnumaa — 498,5. 4. Saaremaa — 415,5. 5. Läänemaa — 389,5. 6. Viljandimaa — 309,5. 7. Järvamaa — 286,5. 8.—9. Petserimaa ja Tartumaa — 276. 10. Virumaa —

263. 11. Harjumaa — 155,5. 12. Valgamaa — 147. 13. Võrumaa — 39.

UJUMINE.

100 m vabalt: 1. E. Rosenberg, Läänela, 1,07,9. 2. E. Mõtlik, Kalev, 1,12,7. 3. G. Beek, Tartu VK, 1,15,2. 4. E. Bahtejev, Kalev, 1,17,0. 5. V. Kuusk, Tartu VK, 1,17,8.

400 m vabalt: 1. E. Rosenberg, Läänela, 5,57,7. 2. G. Beek, Tartu VK, 6,36,2. 3. E. Volke, NMKÜ, 6,57,6. 4. V. Jürgens, Läänela, 7,16,5. A. Matson, NMKÜ, 7,23,4. 6. Martin, Sakala NS, 8,14,0.

1500 m vabalt: 1. E. Mõtlik, Kalev, 25,20,0. 2. E. Volke, NMKÜ, 29,38,2. 3. V. Jürgens, Läänela, 30,26,8. 4. E. Liefländer, Kalev, 32,02,0. 5. A. Matson, NMKÜ, 32,11,0. 6. E. Bahtejev, Kalev, 34,44,2.

200 m rinnuli: 1. A. Trahov, NMKÜ, 3,17,8. 2. H. Kraus, Kalev, 3,19,5. 3. A. Havist, Tartu VK, 3,23,6. 4. P. Kivastik, Tartu VK, 3,44,0. 5. E. Peiker, Tartu VK, 3,59,2.

100 m selili: E. Volke, NMKÜ, 1,27,7. 2. E. Pokats, Tartu VK, 1,29,1. 3. R. Neuman, Tartu VK, 1,31,4. 4. L. Muido, Kalev, 1,36,5. 5. A. Havist, Tartu VK, 1,44,6.

100 m vabalt naistele: 1. L. Vug t, Kalev, 1,48,5. 2. H. Rosenholm, Kalev, 1,49,1. 3. M. Kommel, Kuressaare HS, 2,06,4. 4. E. Jansen, Kuressaare HS, 2,06,6.

400 m vabalt naistele: 1. H. Rosenholm, Kalev, 8,21,0. 2. L. Vug t, Kalev, 8,29,3. 3. A. Kalberg, Tartu VK, 8,55,5. 4. A. Ruut, Läänela, 9,36,0. 5. M. Kommel, Kuressaare HS, 10,16,9.

200 m rinnuli naistele: 1. L. Vug t, Kalev, 3,51,0. 2. H. Rosenholm, Kalev, 3,58,9. 3. A. Ruut, Läänela, 4,32,8.

100 m selili naistele: 1. Rosenholm, Kalev, 1,50,8. 2. M. Kommel, Kuressaare HS, 2,19,1. 3. E. Jansen, Kuressaare HS, 2,35,2.

Vettehüpped: 1. E. Hakkaja, Kalev, 113 punkti. 2. Sephans, Kalev, 95,5. 3. E. Siiling, Tartu VK, 95,24.

Maakondade paremusjärjestus ujumises: 1. Tallinn — 475 punkti. 2. Tartu — 235. 3. Saaremaa — 159. 4. Läänemaa — 146. 5. Viljandimaa — 39. 6. Tartumaa — 18.

RATTASÕIT.

Eesti Mängude rattasõidu kavas oli ainult üks ala — 50 km sõit maanteel. Sõidu lõpetas 14 meest. Järjestus oli: 1. H. Feldman, Tallinna Jalgrattaklubi, 1:36,49,7. 2. E. Priks, TJK, 1:36,55,0. 3. E. Lõhmus, Tartu PS. 4. J. Murik, Tartu JK. 5. R. Riisman, ÜENÜTO. 6. O. Norman, TJK. 7. R. Tamm, Tartu JK. 8. A. Kraam, Harju malev. 9. O. Väikman, Virumaa. 10. D. Kõrvel, 7. rügement.

Maakondade paremusjärjestus rattasõidus: 1. Tallinn — 55 punkti. 2. Tartu — 47. 3. Virumaa — 37. 4. Tartumaa — 22. 5. Harjumaa — 21. 6. Läänemaa — 19. 7. Valgamaa — 18.

PESAPALL.

Pesapallis korraldati Kalevi väljal võistlus sel alal kahe tugevaima koonduse vahel — Tallinn ja Harjumaa. Võrdlemisi tasavägise võistluse võitis Tallinn 8:1. Tallinna kasuks töid punkte: Tomp 3, A. Koni 2, Reinbaum 2 ja Kruus 1, kuna Harjumaa ansa punkti jooksis A. Tammisson. Kohtunik N. Jaanson.

Meeskondadesse kuulusid: Tallinn — Reinbaum, A. Koni, O. Koni, Matiisen, Altman, Tabur, Kruus, Bachman ja Tomp; Harjumaa — Migur, Tammisson, Puskov, Varma, Viitus, Teiman, Herman, Tammisson 2., Klinker ja Ausing.

JALGPALL.

Jalgpallis korraldati esmakordselt matsch rahvusmeeskonna ja provintsi koonduse vahel. Innukamalt mängis provintsi, kellele koostöö vaatamata ettevalmistuse puudusele sobis üle oodatu. Rahvusmeeskond pingutas tublisti napi, 4:2, võidu saavutamiseks. Poolaeg 3:1. Rahvusmeeskonna kasuks värvavad löid Siimenson 2, Kuremaa ja Uukkivi, provintsi eduks Välb ja Sarõshni.

PUUDUSI

JA

V I G U

Kokku üle kahekümnetuhandeline pealtvaatajatekogu võttis Eesti Mängud vastu täielise rahuldustundega ja vaimustusegagi, jättes nagu tähele panemata puudused, kuigi neid oli rohkesti ja mitmesuguseid.

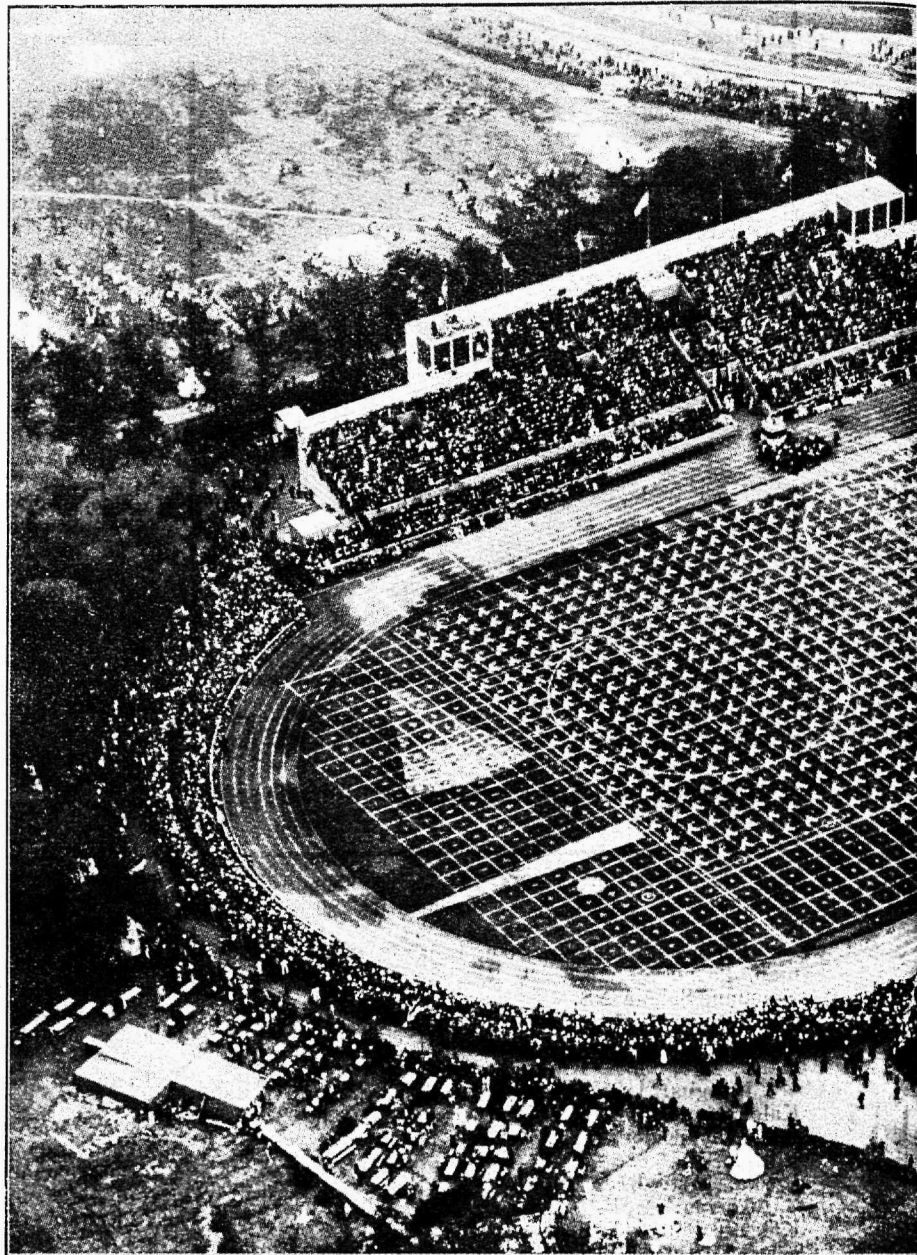
Allpool avaldame rea puudusi, nagu neid oma kirjades Eesti Spordi Keskliidule on märkinud kehakultuuri sihtkapitali valitsuse esimees J. Vilms ja E. M. juhtiva toimkonna liige L. Kalmet. Peale nende kahe on Eesti Mängude kohta Eesti Spordilehele pikema arvustusliku kirjutuse saatnud võimlemisõpetaja A. Kalamees.

J. Vilms kirjutab: „1) kuuldavasti Mängude ebaotstarbekohase korraldamise tagajärjel on ära pahandatud ajakirjanduse, kaitseväe j. t. organisatsioonide juhtivaid tegelasi, mis meie spordiliikumise arenemisele ei ole kasulik.“ Ja edasi: „2) Kehakultuuri Sihtkapitali Valitsus ei loe õigeks, et Mängude korraldajad kuskil ära ei kasutanud spordivõistluste korraldamisel Kehak. Sihtk. Valitsuse teaduslikku sekretäri, EKRAVE-liidu treenerit ja suurte kogemustega ning võistluste korraldamise praktikaga hra A. Klumbergi. Tema abil oleksid kergejõustiku tagajärjed võinud olla veelgi paremad.“ Edasi: „3) Tervishoidlikust küljest oli lubamatu eriti naisvõimlejaid lasta ligemale 10 tundi võimlemisdressis viibida, kusjuures ei lastud neid tagumisest aiast nagu „kontsentratsioonilaagrist“ isegi mitte välja tulla, et teisepool aeda publiku poolel seisvalt sugulasilt, tuttavilt j. t. võtta palituid. Rohkete külmetuste tagajärjed on juba linnas arstide poolt konstateeritud.“

Ning kokkuvõte: „Et eelmainitud suuremad puudused pannakse publiku poolt kõigile spordi j. t. kehakultuuri keskasutustele, mis usaldust kõigi nende vastu vähendab, siis palub Kehak. Sihtk. Valitsuse juhatus Eesti Spordi Keskliitu 1) selgitada korralduse puuduste põhjusi ja 2) teatada, mis on ette nähtud puuduste põhjuste kõrvaldamiseks.“

Ülal on J. Vilmsi kiri toodud täieliselt. Soovitav ja tarviline on, et J. Vilms Eesti Mängudel ilmenenud puuduste kohta avaldaks üksikasjalisema kirjutuse, milles ühtlasi oleks valgustatud ka kehakult. sihtkap. valitsuse osa Mängude teostamisel.

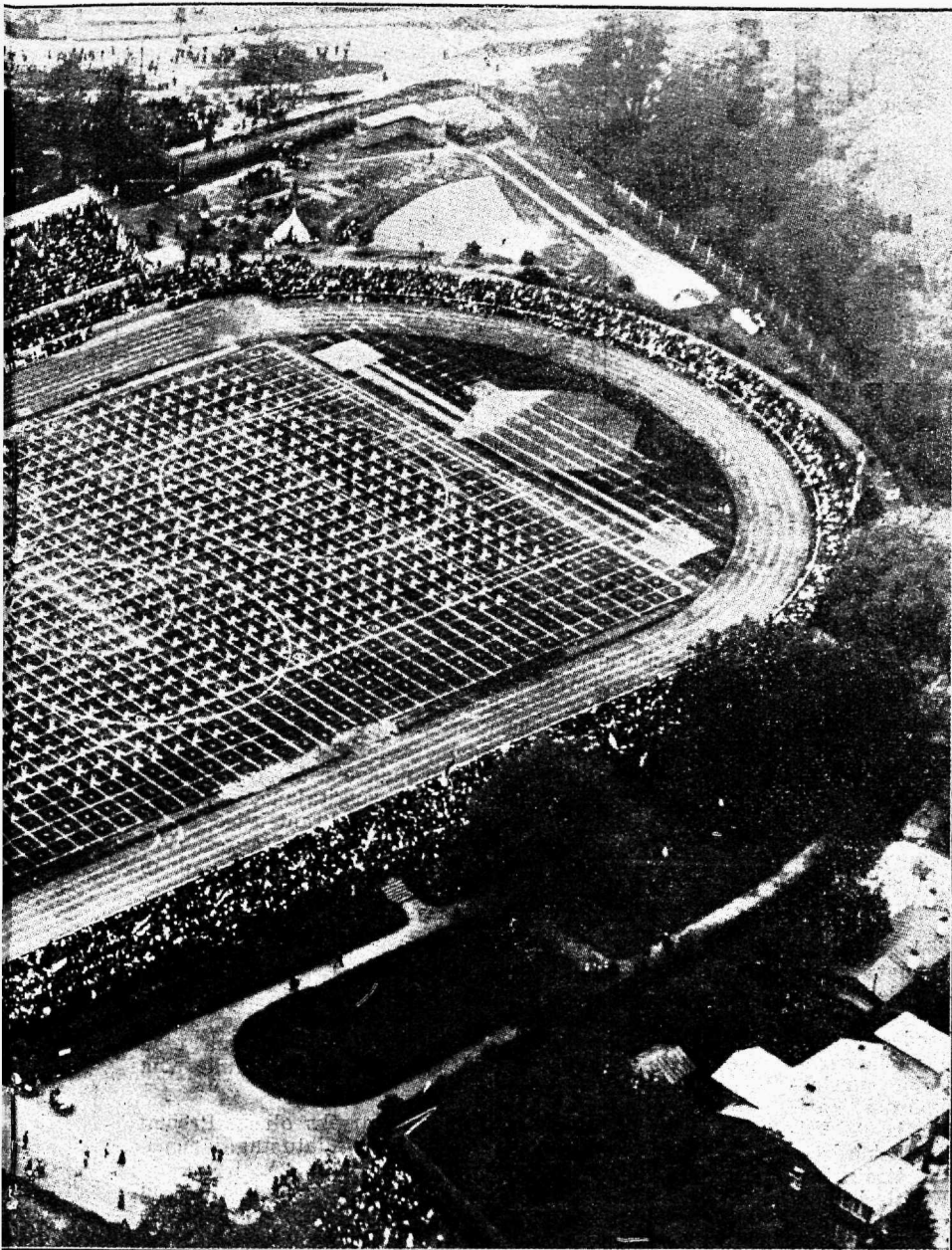
L. Kalmet kirjutab (avaldame tema kirjast väljavõtteid): „Suurem osa neist puudustest jäi laiale publikule tähelepanematuks esialgu, kuid on

Eesti Mängud linnulennult * S

karta, et mõnedki piasjasjad hiljem päevavalgele tulevad.“ — „Niisuguse suure ettevõtte jaoks, nagu võimlemis- ja spordimängud, tuleb luua organisatsioon, kus oleks läbi viidud komisjonide asemel juhtivate isikute ja ülesannete printsipi ligikaudu kaitseväe eeskujul ühes vastutuse nõudega neilt isikult. Praegune komisjonide süsteem oli äärmiselt raskepärane ja ei funktsioneerinud korralikult, mille tõttu tuli poole töö pealt osalt minna tegelikult teisele töökorraldusele, milline aga poole töö pealt tõi paljugi pahandusi ja segadusi. Selle süsteemi tõttu keskliidu juha-

tusele sattus viimaseil nädalail sarnane suur töökoorem, mida oli raske koosolekute korras lahendada. Samuti ka üksikuile isikuile kogunes tööajutamise tõttu nii palju ülesandeid, et nad puhtfüüsiliselt ei suutnud neid täide viia. Keskliidu juhatusel tuli lahendada hulk piasjasju, mis oli eba-produktiivne ajaraiskamine sarnase autoriteetse instantsi jaoks. Mängude juhtiv komitee kui sarnane kaotas lõpuks oma mõtte. Üldse juhtiva komitee funktsioonid olid ebamääraseid.“ — „Mängude lõppedes oleks Keskliidu kohus endale ülevaadet luua, kas on Mängud oma kaudse eesmärgi saa-

S. Golubevi foto, tehtud lennukilt

vutanud, s. o., kas on maakondades uusi võimlemis- ja spordikeskusi ja -üksusi tekkinud, ja tarbekorral nende elujõulisust ergutada.“ — „Võimlejate rongkäigu ja esinemise vahel ei oleks tohtinud olla nii suurt vahet.“ — „Üksikute massigruppide esinemiste vahel tekkisid liig suured pausid. Iseenesest kellaja järele polnud see vaheaeg nii väga suur, kuid esinemise ootustel on see siiski publikule tüütav, kuigi korraldajatele endile näib, et kiiremini pole tarviski.“ — „Défilee puhul riigivanema lossi ees jättnud halva mulje rongkäigu ebakindel joondumine, s. o. kõrvale-

kaldumine ettemääratud rajalt. Meesterühmas äratanud üldist tähelepanu kolm mustapüksimeest. Küsiti, kas üldise pildi nimel poleks saanud seda dissonantsi kõrvaldada. Kohapealsed juhid nurisesid, et miks viimaseid korraldusi nende koju kätte ei saadetud, kuna Tallinnas pole enam olnud aega nendega tutvumiseks.“

Oma tähelepanekuid võimlemisharjutuste ettevalmistamise ja nende täitmise kohta L. Kalmet avaldab hiljem.

A. Kalamees kirjutab oma artiklis „Eesti Mängud on korda läinud“, mis

E. Spordilehele saadetud avaldamiseks, sääraselt, et see artikkel oma sisult tundub tema kui Tartu ülikooli kehal. kasvatus instituudi endise õppejõu kohta osaliselt küll üsna nõrgana. Selles artiklis õigete mõtete ja tähelepanekute kõrval leidub küllaldaselt naiivsust, ebaõiget arusaamist ja peale selle sihilikkust.

Soovitab Keskkliidule tulevikus õppida tarka ja ettenägelikku „taganemispoliitikat“, kuna räuskav „idlalik“ propagandatoon võivad hiljem edule kahjuks tulla. Keskliit peaks A. K. arvates samuti olema õppinud, et „jumaliku paatosega“ isikud tulevikus ei saaks kippuda asja rikkuma. Leiab, et harjutused olnud raskevõitu, sellest olnud tingitud ka täitmise puhutuse lonkamine, ebapuhtad käteringid, üldise voolava harjutuste täitmise puudumine, samuti painduvuse ja sarmi puudumine. Kiitvalt nendib ta harjutuste sidumist lauluga. Rahvantsijad esinenud üldiseit loult, hoota ja ebapuhtalt. Kiidab Läti võimlejate esinemist. Läti külalised olevat esinenud ilusate ja korralikult serveeritud füsioloogilise printsiibi järele koostatud harjutustega. Soovitab meie üldjuhtidel selgeks õppida üldtarvitatavaid käsklusi, nii näiteks tulevat „tagasi“ asemel tarvitada „jätta“! A. Kalamehel olnud piinlik vaadata E. Idla „kehagrimasse“ nii proovel kui ka esinemisel, see keha „kringeldamine“ ja kergatslik karglemine jättnud talle õõnsa mulje... Kui soliidset ja efektselt olevat temasse mõjunud selle vastu Läti grupi juhi rahulik ja asjalik seisak esinemise ajal! Oma artikli lõpul toob ta ette portsjoni Mängude „vürtse“, nagu ta neid lõpuridu ise nimetab. Toome Tartu ülikooli kehal. kasv. instituudi õppejõu poolt tähelepanuväärseks leitud „vürtsiosa“ siinkohal täieliselt:

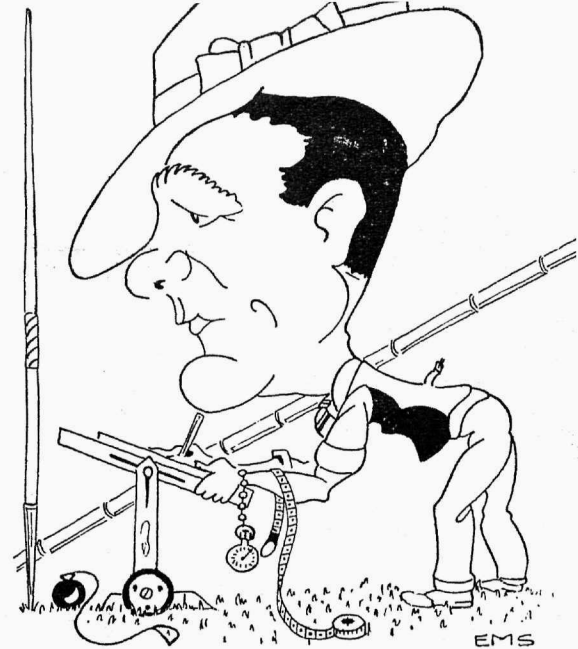
„Nii märkis „naiste polgu“ kohta keegi: oh neid sääri — teine selle pääle: ja korruta veel kahega — kolmas aga jälle: aga tūmaks tehakse ikkagi kõik! — Keegi küsib: mitu varvast on naisvõimlejal kokku? Teine suurtuguselt ja expromt: miljon viissadatuhat! — Kuna naistelaul päris ei klappinud ja päälegi „teil pole sääraseid laule kua“ — salvas keegi: no, ega ei ole! — Võimlemisel olla ka silmal midagi näha, laulupeol kuula ainult „kõrvad lontis“. — Kaks konkurenti: võimlemispeol olla „rohkem“ rahvast kui laulupeol! — Läti külaliste võimlejate sabas oli kõige väiksem mees musta pääga. Paljud mõtlesid, sinna on meie „rahvusvaheline“ musta pääga kapral Tacchella ära eksinud!“

Need A. Kalamehe arvustusliku artikli lõpuosa „vürtsid“ panevad heatahtlikult naeratama ja lubavad samase tõsidusega võtta ka ta artikli algosas toodud kibedaid sõnu ja kiitust ühe ja teise kohta.

Riia-võit

kergejõustiku-
internatsionaalide

endaarvustuses

Leks Klumberg, kergejõustiklaste coach, toimetamas tagajärgede kokkuvõtmist. (M. Saare karikatuur.)

Riias, Eesti-Läti neljandal maavõistlusel, pühtises Eesti kergejõustiku ammuigastatud võitu, mis tegelikult oleks pidanud olema endastmõistetav, kuid mille ebaõnnestumist siiski kardeti. Juba aastaid nagu taskus istunud kindel paremus Läti ees leidis alles nüüd tõenduse ülekaalukas, 13-punktilises edus — 84 : 71. Seejuures polnud saavutatud vahekord siiski maksimum käepärast olnud võimalustest. Äpardused paaril üksikalal takistasid võidu kujunemist sellele kõrgusele, nagu ta maavõistluse käigule vastavalt oleks pidanud tulema, s. t. 91 : 69. Kaduma läksid nimelt kaksikvõidud 800 m-is ja tõkkejooksus ning J. Erna punkt teivashüppes.

Eesti kergejõustik on otsustavalt mööda rühkinud Läti omast — säärane igivana, kuid nüüd uue esitatud veene oli üldine pärast Riia-võitu. Võrreldes l. aastaga on eeskätt meie tipposa täienenud. Tugevasti on olukord paranenud kesk- ja pikamaajooksudes. Ainsatena endiselt kuidagi tipposas täieneda ei suuda sprintid, välja arvatud 400 m. Maavõistluse-eelne suurlootus R. Tomson esines Riias alla oma keskpärase. Parimateks internatsionaalideks olid E. Prööm ja A. Viiding, kes koos J. Kivitisega moodustasid kahekordsete võitjate trio. Neist lätlane on ainus, kes kaotusteta on kaasa teinud kõik neli maavõistlust. Kivitisel kahel alal kokku kaheksa esikohta — see on Eesti-Läti maavõistluste rekord. Üllatajaks nüüd peale E. Pröömi oli veel E. Ärman. Seni hüpote nõrgima alana on teivashüpegi lähenemas rahvusvahelisele tasemele. E. Ärmani suhtes täitus l. a. E. Spordilehes avaldatud lootus 3.80 saavutamise kohta. Tagajärg 3.80 on uus Balti rekord. Teised tänava püstitatud Balti rekordid kuuluvad samuti eestlastele: 1500 m K. Fatal 4.03,6, ketas A. Viiding 47.56 ja vasar K. Annamaa 45.25.

Võrreldes l. a. maavõistluse andmetega oli Eesti tänava parem kõigil aladel peale sprintide ja tõkkejooksu. Toome rühmituste kaupa võrdlevad punktiseisud kahel viimasel maavõistlusel, märkides esimesena Eesti punktid:

	1933. a.	1934. a.	Punktide edu
Lühimaad	14:16	13:17	— 2
Keskmaad	11: 9	11: 8	+ 1
Pikamaad	8:12	10:10	+ 4
Teatejooksud	6:14	10:10	+ 8
Tõkkejooks	7: 3	4: 3	— 3
Hüpped	15:14	17:12	+ 4
Heited-visked	16:14	19:11	+ 6
	77:82	84:71	+18

Ülalnähtult olid kõige olulisemad võidu saavutamisel edupunktid teatejooksudes ja heidetes. S. t., et 4×400 m teatejooksu kaotamine ja kettaheitte kaksikvõidu ärajäämine oleks Eesti võidu muutnud küsitavaks. Nii lihtsalt oligi siis vahe redutseeritav. Üldiselt peab ütleva, et kahe-mehe-süsteem maavõistlustel pole kaugeltki hea kahe rahvuse taseme selgitajana. Näiteks Soome on selle süsteemiga kaotanud Prantsusele, kuigi keegi ei kahtle Soome taseme suuremas kõrguses. Kõige vähem eksliku pildi tasemete võrdlemiseks annab üksnes hooaja keskmiste tagajärgede võrdlus. Säärasel võrdlusel on Eesti alatiselt olnud Lätist parem, kõige suuremal määral aga käesoleval aastal.

Eesti saavutas Riias 16-nest alast 12-nel esikohad, seejuures kolm kaksikvõitu. Kavatsusega kiita A. Klumbergi, peab siiski ütleva, et meeskond oli koostatud kaalutletult. Leks võib rahuldustundega teha maavõistluse kokkuvõtteid ja mehi julgesti tulle viia Eesti-Poola-Läti kolmikheitluseks Riias.

Riia-maavõistluse parimaks margiks oli E. Pröömi 5000 m aeg 15.16,4, seda peamiselt üllatustagajärjena. Paremuselt järgmisteks olid E. Ärmani, A. Kuuse ja A. Viidingu saavutused. Need olid ühtlasi nelja peetud maavõistluse „olümpia“-rekordid. Sääraste rekordide täieline nimestik on järgmine:

100 m	J. Kivitis, Läti	11,0	1931
200 "	J. Kivitis, Läti	22,5	1933
400 "	N. Muzis, Läti	51,8	1931
800 "	A. Jür lau, Eesti	1.58,6	1933
1500 "	M. Prost, Eesti	4.06,6	1931
5000 "	E. Prööm, Eesti	15.16,4	1934
10000 "	V. Büceni eks, Läti	32.51,6	1932
4×100 "	Läti	43,4	1931
4×400 "	Läti	3.27,0	1932
110 "	J. Tomson, Eesti	16,2	1933
kuul "	A. Viiding, Eesti	15.45,5	1932
ketas "	A. Viiding, Eesti	46,76	1934
oda "	G. Sule, Eesti	65.86	1932
kaugus "	A. Rudzitis, Läti	7.09,5	1932
kõrgus "	A. Kuuse, Eesti	1.90	1934
teivas "	E. Ärman, Eesti	3.80	1934

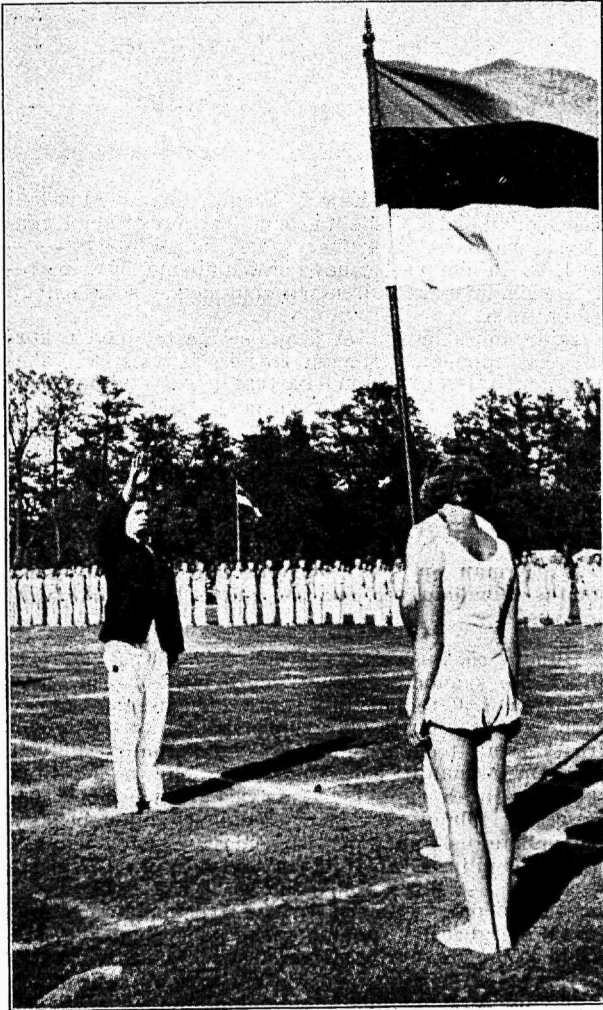
Maavõistluse analüüsimiseks, enda ja kaaslaste kritiseerimiseks anname sõna heitluse kaasa teinud tegev sportlastele. Seega kirjutuse alljärgnev osa kujuneb kergejõustiku-internatsionaalide endakriitikaks.

Rudolf Tomson:

„Oma heavormi loodan saavutada alles järgmisel hooajal. Riias kaotasin kui konkurents is nõrgim.“

Juba Tallinnas ennustasin J. Kivitist mõlema lühimaa võitjaks, vaatamata saavutatavatele aegadele. Kuigi ta juba ligi 35-aastane, usun talt veelgi aegu 10,6 ümber, sest see tagajärg pole kuigi ekstravagantne ka „vanas“-eas kordamiseks. Maavõistluse aeg 11,2 on tema kohta nõrk, kuid meeles tuleb pidada, et politseinikuna Läti praeguste riigisündmuste puhul pole Kivitis leidnud aega tippvormi-treeninguks. Teine lätlane, Krisbergs, kes tänavu 100 m katnud 10,9-ga, on ületulnuk tööliisspordiliidust, ja võrdlemisi kogenud jooksja.

Minule rajati suuri illusoorseid lootusi mu enda arvamist küsimata ja . . . pettuti. Tunnistan oma kaotust kui konkurents is nõrgima saatust. Süüdi polnud stardipalavik, kuigi kogu maavõistlus oli kokku üks suur palavik, eriti esindajaile. Viimased mõjusid närveerima panevalt ka võistlejaile. Ainsana suutis kül-maverelisenä püsida A. Klumberg, temale kompliment. Nagu minagi, oleks ka V. Rattus võinud olla parem. 200 m-is oli ta lõpp ootamatult nõrk. 400 m oli V. Nesterovile kindel saak, ilma erilise pingutuseta. A. Rullinkovi asemel oleks iga teine kaasasolnud veerand-mailer kindlustanud Eestile kaksikvõidu.

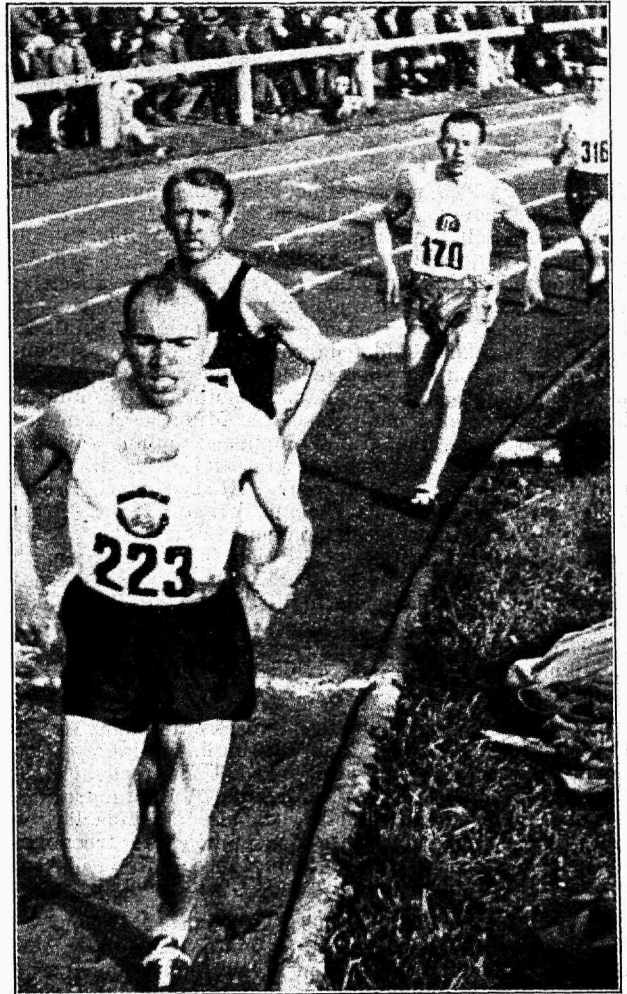
EESTI MÄNGUD: N. Küttis annab sportlaskonna-töötuse.

Teatejooksus 4×100 m oli moraalseks võitjaks Eesti. Start välisel rajal, millel jooksis Läti, oli 8 m asemel asetatud ligi 9 m meist ettepoole. Selle ebatäpse väljaarvestamisega said lätlased kuni ühemeetrilise „handicapi“, mis otsustaski võidu neile. J. Kivitis ankrumehena löi mind finišis ainult rinnaga. Teate viimases vahetuses sain üheaegselt Kivitisega, kui mitte veidi hiljem. Igatahes nägin eelviimast lätlast endast mööduvat ja pulka üle andmas, kui meie pulka tundsin oma pihku surutavat. Teises teatejooksus (4×400 m) ei muutunud lätlased üldse ohtlikeks.

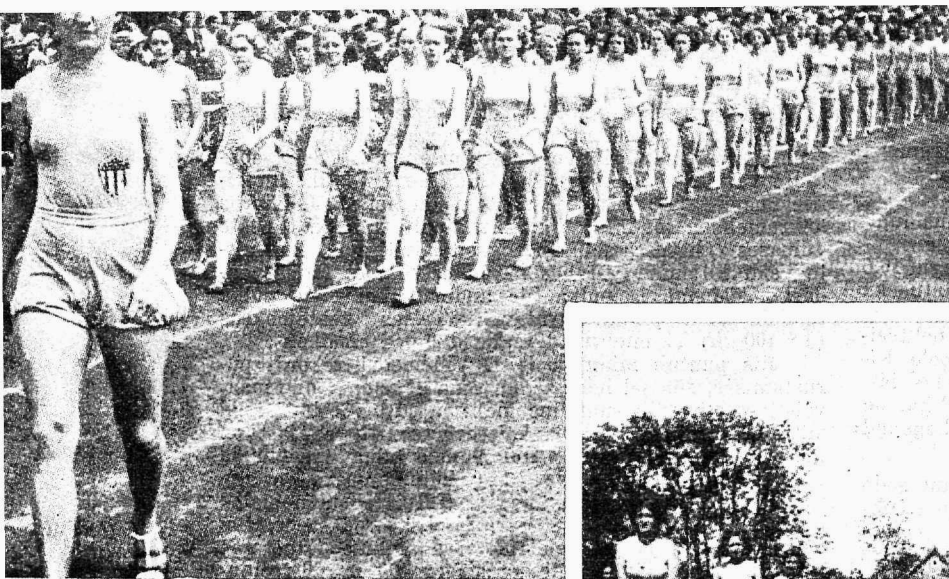
Mis puutub minu poolt J. Villemsoni rekordi purustamisse, siis sel hooajal ma seda ei usu. Enne maavõistlust olin küll suuteline jooksmas 11,1 või 11,0, kuid mitte alla viimast. Juba kaitsevæeteenistuse ajast on mu jalad korrast ära. Hoian neid ning treenin ja võistlen mõõdukalt. Alla 11,0 küündimiseks on aga vaja intensiivsemat treeningut. Talvel loodan jalad korda seada ja vast siis, järgmisel hooajal, saavutan oma heavormi ja jooksen 100 m-is ammuoodatud uue rekordi. Selle järele võib ka asuda 400 m eritreeningule, ja järele vaadata, kas suudan, nagu mitmelt poolt mulle on sisendatud, 400 m katta alla 50 sek.

Feliks Beldsinski:

„E. Prööm jookseb veel tänavu 5000 m 14 min. sisse. Ise loodan järgmisel aastal korrata oma rekorde.“
Maavõistluse suurim sürpriis oli kahtlemata E.

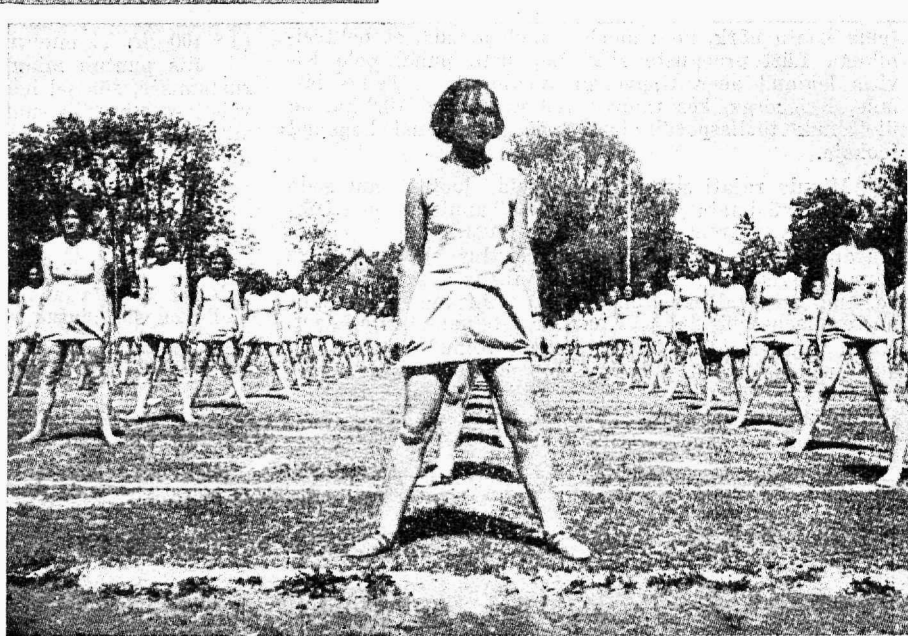

EESTI MÄNGUD: 1500 m rekordit sünd. Ees E. Prööm, kohe ta järel K. Fatal.

*
EESTI MÄNGUD: Kalevi naisvõimlejad sammuvad staadionile.
*

*
EESTI MÄNGUD: Naisvõimlejad esinemisel.
*

Pröömi võit 5000 m-is. Mina olin selles aga ette kindel. Juba enne starti laususin E. Pröömile: „See on sinu ala. Selles võidad.“ Teadsin V. Vitolsi olevat säärase jooksja-tüübi, kes jooksu iseseisvalt ei arenda. Võrdvõimelises konkurentsis ta selle tõttu tavaliselt ei võida. Üksnes vastaste jooksutempot jälgides võib ta kaotada isegi võitja nõrkade aegade puhul. V. Buceniaks on kavalam, kuid teda võib lüüa taktikaga. Suurim aukartus on tal vastase algtempo vastu. Kui sellega suudetakse ta alul maha raputada, siis muutub hädaoht Buceniaksi näol väikeseks. Minu ja Buceniaksi duellid on peale ühe erandi lõppenud minu võiduga. Ainus erand oli Tallinna-maavõistlusel 1931. a., millal teatavasti jooksin juba haigena. Riias asus E. Prööm kohe targu hea tempoga vedama, kannul Vitols. Mina jäin maha ja minust veel kaugemale Buceniaks. Kahe esimese duelli otsustas E. Pröömilt varemnägematu 200 m-line võimas lõpuspurt. Mina pingutasin üksnes seevõrd, et säilitada pooleringilist edumaad Buceniaksi ees. V. Buceniaks seletab oma kaotust ja nõrka aega (16.15,6!) üleminekuga uuele, Londonis õpitud stiilile. Isiklikult ei pea ma seda väidet küllaldaseks vabanduseks.

10.000 m-is jäi üldsusele suureks arusaamatuseks K. Kiili kõva algtempo kahel algringil, milline mõttetu aktsioon ta lõpul surus viimaseks. Usun teadvat Kiili teguviisi põhjust, kuid see on isiklik. Võitis suure ülekaaluga minu ees N. Maleiko. Püüda takistada lätlase võitu ma ei julgenud, sest senise mõõduka treeningu tõttu oleksin ma sattunud ülepingutuse ohtu ja oleksin võinud rikkuda lootuse teiselegi kohale tulekuks.

E. Prööm võitis ka 1500 m. Pean E. Pröömi K. Fatalist paremaks maileriks. 800 m-is on aga K. Fatal A. Jürilaust parem. Viimase suuremad kogemused peavad siiski taanduma Fatali jõurikkuse ees. E. Pröömi kohta veendusin 5000 m jooksus, et kurtmised ta lühikese jooksuisammu üle pole väga põhjendatud. Leidisin meil olevat võrdse sammu. Kuid Pröömi jalad on

kinnised. Tabavalt tähendas keegi, et kui Pröömil oleksid minu jalad, siis ta oma suure ürgjõuga masinjooksjana oleks jooksuime. Olen surmkindlalt veendunud, et Prööm veel tänavu purustab mu 5000 m rekordi, küündides konkurentsi puhul heade soomlastega 14 min. sisse.

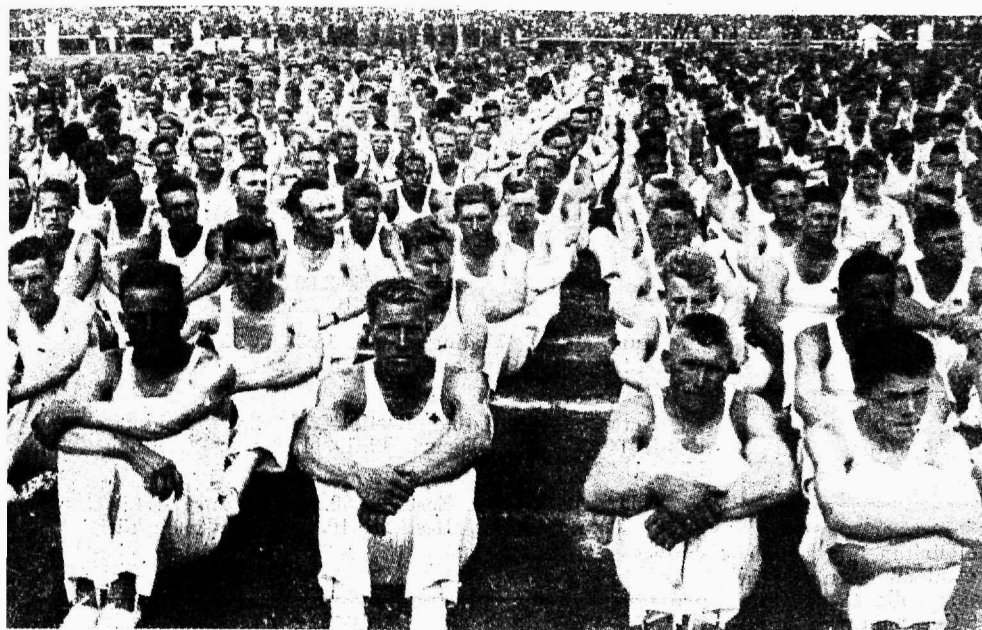
Enda kohta lausun, et järgmisel aastal loodan korrata oma tippaegu. Tänavu treenin ja võistlen vähepingutatavalt, sissejuurdunud kartuse pärast tervise suhtes. Pikkamisi tõuseb mu vorm ja siis võin asuda täispingutusega sõeradu tallama. 10.000 m-ist pikematele distantsidele ma ei siirdu. Oma viimse jooksuvõistlusena tahan siiski ühe maratoni läbi joosta.

Elmar Rähn:

„E. Ärman on klass omaette Baltimail. J. Erna kannatas teibahoivu vea all. N. Küttisel on väike vastupidavus?“

Hüpete rõõmustavaim ala oli teivashüpe, E. Ärman on üle saanud kartusest suure lati-kõrguse vastu ja seetõttu 3.80 temalt tuli suure ladususega. Teiste teibameeste seas on ta oma puhta stiiliga klassi parem. Kiirustamatult teeb ta teibal stoika ja „ronb“ sulavalt üle. 4 m Ärmanilt pole võimatu. Selle mehe tubli eeskuju meelitab mindki veel teivashüppele, mille vastu mul alati olnud suur huvi. Kuid sel puhul peaksin loobuma kaugushüppest ja jooksudest, et oma võimeid mitte liialt killustada. J. Erna jäi punktita (ei ületanud algekõrgust 3.20) teibahoivu vea tõttu. Ta hoiab teibast kinni paarkümmend sentimeetrit madalamalt hüpatavast kõrgusest. Kuna ta raske keha pendeldab kiirelt üle lati, ei suuda ta niisama kiirelt käsi teiba küljest vabastada. Sellest ka see kurioosum: keha läheb 20—30 sm latist kõrgemalt üle, kuid teivas toob lati maha. Juhtisin neile asjaoludele Erna tähelepanu ja edaspidi hoiab ta teibast kõrgemalt kinni. Kolmik-maavõistlusel loodetavasti ta üllatab 3.70-ga. E. Är-

*
EESTI MÄNGUD: Mängude peajuht
 L. TONSON „kuldtoolis“.

*
EESTI MÄNGUD: Mees-
 võimlejad puhkel.

manigi rekordi kordamine on Ernalt usutav. Nagu Erna osaliselt, nii on lätlased K. Liepinsch ja A. Kalninsch täieliselt latist-üleviskajad, mis on kaugel teivashüpe tõelisest stiilist. Teivashüpe on mõningal määral võimlemine teibal, mitte ainult hoojooksu jõuga keha pendeldamine.

Kaugushüppe tehnilisi tulemusi pidurdas raskest vihmajärgest halb hoojooksu-rada. Kõigil kokku õnnestus ainult 50% katsetest. N. Küttisel tuli välja ainult kaks esimest hüpet. Peagu kõigil võistlustel nurjub Küttisel palju hüppeid. Seda on seletatud hoojooksu vääratustega, kuid isiklikult kaldun uskuma, et Küttisel on puudulik vastupidavus. Oma tagajärje teeb ta tavalisemalt teise hüppega, ülejäänutel jookseb või astub üle. Minu veaks on, et hoojooksu suure kiiruse tõttu ka hüpe kipub muutuma jooksu jatkuks. Ma ei suuda end küllaldaselt pidurdada enne paku saavutamist, et hoogu suunata kaugusse ja kõrgusse ühtlasi.

Kõrgushüppes on A. Kuuse tippvormi lähedal. 1.90 ületas ta kuni 5 sm kõrgemalt. 1.90-line hüpe oli kogu Läti pinnal esmakordne. Publiku maruline aplaus oli täiesti põhjendatud.

Tõkete pärast tuleb lätlasi siunata. Rahvusvaheliste määruste vastaselt olid tõkked pilpakerged. Üks korraldaja ajas käe korraga kümnest tõkkest läbi ja kandis nad väljalt. Katsugu keegi, kas või sama lätlane, sarnaselt ära kanda ka Tallinna staadioni tõkked! Tõkete ülikergusest tingituna polnud ime, et kaks meest, J. Tomson ja J. Dimza, ajas maha kolm tõket. Ainsana jooksis puhtalt distantisi läbi A. Martinfelds, kuid ta tegi iga tõkke puhul peagu kõrgushüpet. Osaliselt oli oma väljalangemises süüdi ka Tomson ise. Hoiatasin teda, et ta ei oleks liig püüdlik tagajärje te-

gemisel, sest teadsin, et Dimzat võib lüüa viimasel kümnel vabal meetril. Suure rabelemisega ajas Tomson aga kolm tõket maha ja kaotas 16,0-ga saavutatud esikoha. Nii pärisin esikoha mina. Aeg protokollist järelevaadatuna 16,3, mitte 16,7.

Arnold Viiding:

„Kuul hakkab jälle minema. Loodan saavutada 1. a. tipp tulemuse. J. Dimza vääртеhnika ohver.“

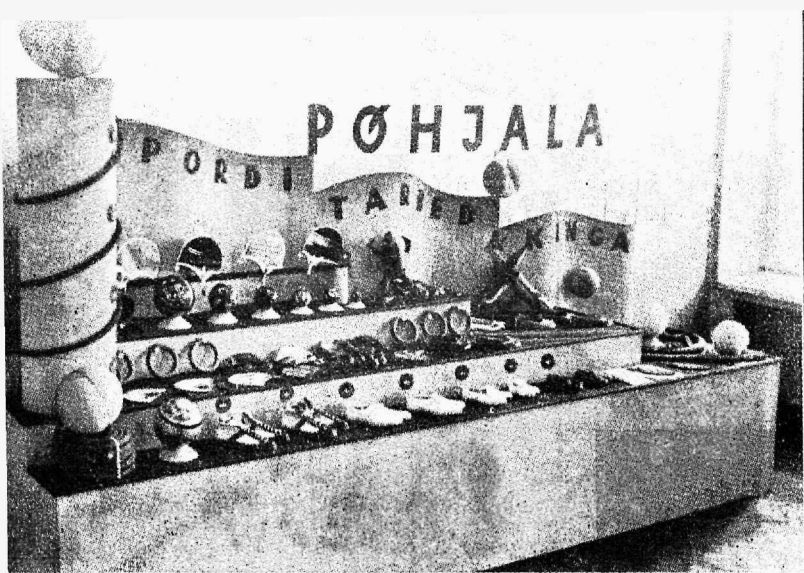
Riias tundsin võimete tõusu. Eskätt läks hästi jälle kuul, milles kindlakujuliselt ületasin 15 m. Lähenen sel alal oma 1. a. tippsaavutusele. Heal inspiratsioonil võib tulla üllatus endalegi. Kettaheitel Tartu-

Felix Grünreich

Mälestavad

Eesti Talvespordi Liit

E. S. S. „Kalev“

Eesti Kummitööstuse o/ü. „Põhjala“

sporditarvete kogu esimesel üleriiklikul kehakultuuri näitusel oli kõigi külastajate suurimaks vaatlusobjektiks. Eeskätt hinnati hästiõnnestunud kunstipärast dispositsiooni, millega o/ü. „PÕHJALA“ oli kogu näituse väljapanekute esirinnas. Teiseks mitte vähem tähelepanu äratasid sporditarbed ise oma nägusa väljanägemisega ja suure praktilisusega, mida viimast nad osutavad tarvete kasutajaile. Ujumismütsid, pallid, tennisringad, korvpallisaapad jne. o/ü. „Põhjala“ toodangust on kõige soovitamamad sportlaskonnale kasutamiseks. O/ü. „Põhjala“ asub Tallinnas, Pikk 33, tel. 443-12. Meie pilt kujutab o/ü. „Põhjala“ väljapanekute kogu.

tagajärje 47.56 ületamist võistlustel üritan igal võimalikul juhul. Kuid mis teha, kui kettalend ei tule välja soovitud kujul, kuigi treeningul jaksan üle 48 m. Oma Riia-tulemusega olen siiski rahul. Ootan huviga Stokholmi võistlusi.

J. Dimza on alavormis. Seda stiili muutmise tõttu, kuna ta, aimates järele Ameerika stiili, on langedud väärtehnikale ohvriks. Teised Läti kuuli- ja kettamehed on nigelast sordist.

Heidetes-visetes saavutas Eesti kõigi maavõistluste kohta parima punkti-edu. Kettaheitel kaksikvõit ja 6:4 odaviskes oli selle aluseks. G. Sule 65.30, saavutatud tugeva vihma all, on väga hea. Normaalloludes oleks ta võinud küündida oma k. a. tippsaavutusele ja rühkida maailma-tabelis ettepoole. Usun 70 m-ist viset tänavu G. Sulelt, kuigi paljudel seks lootused on kadunud.

Kuuli- ja kettameeste hea järelopv on Eestis visa kerkima. Seniselt on minu järgmiseks kuulis vana tuttav J. Suuk. P. Puna, kellelt üllatuseks oli 14.35, pole enam nooremates aastates. Noortest võib juttu teha A. Michelsonist, R. Schmidtist ja A. Kreegist. Lähemalt ma neid mehi pole jõudnud silmitseda. Sellepärast hoidun ka nende kohta arvamise avaldamisest.

MAAVÕISTLUSE TEHNILISED TULEMUSED:

100 m: 1. J. Kivitis, Läti, 11,2. 2. Krisbergs, Läti, 11,4. 3. V. Rattus, Eesti, 11,5. 4. R. Tomson, Eesti.

200 m: 1. J. Kivitis, Läti, 22,8. 2. V. Rattus, Eesti, 23,0. 3. R. Tomson, Eesti, 23,0. 4. Krisbergs, Läti, 23,9.

400 m: 1. V. Nesterov, Eesti, 52,2. 2. A. Borozdins, Läti, 52,3. 3. A. Kuschkis, Läti, 53,0. 4. A. Rullinkov, Eesti, 53,3.

800 m: 1. K. Fatal, Eesti, 1,59,4. 2. Krastinsch, Läti, 2,00,4. 3. Vinslavs, Läti.

1500 m: 1. E. Prööm, Eesti, 4,07,0. 2. K. Fatal, Eesti, 4,07,2. 3. Krastinsch, Läti, 4,16,4. 4. Persteins, Läti, 4,19,7.

5000 m: 1. E. Prööm, Eesti, 15,16,4. 2. V. Vitols, Läti, 15,23,0. 3. F. Beldsinski, Eesti, 15,54,2. 4. V. Buceniaks, Läti, 16,15,6.

10.000 m: 1. N. Maleiko, Läti, 33,13,2. 2. F. Beldsinski, Eesti, 34,02,2. 3. Kvicevitsch, Läti, 34,24,0. 4. K. Kiili, Eesti, 34,53,6.

110 m tõkkeid: 1. E. Rähn, Eesti, 16,3. 2. A. Martinfelds, Läti, 18,3.

4×100 m: 1. Läti (Feldhuhns, Dimza, Krisbergs ja Kivitis) 44,8. 2. Eesti (A. Hirsch, J. Tomson, E. Rähn ja R. Tomson) 44,9.

4×400 m: 1. Eesti (V. Rattus, A. Jürlau, O. Pärn ja A. Pau) 3,34,0. 2. Läti (Kuschkis, Nemerovs, Erksons ja Martinfelds) 3,35,0.

Kõrgus: 1. A. Kuuse, Eesti, 1,90. 2. G. Schmidt, Eesti, 1,80. 3.—4. Karlsbergs ja A. Martinfelds, Läti, 1,70.

Kaugus: 1. N. Küttis, Eesti, 7,07. 2. A. Rudzitis, Läti, 6,89. 3. E. Rähn, Eesti, 6,69. 4. Berzinsch, Läti, 6,60.

Teivas: 1. E. Äрман, Eesti, 3,80. 2. J. Liepinsch, Läti, 3,60. 3. A. Kalninsch, Läti, 3,50.

Kuul: 1. A. Viiding, Eesti, 15,34,5. 2. J. Dimza, Läti, 14,67. 3. J. Suuk, Eesti, 14,47. 4. V. Rozenbergs, Läti, 13,22.

Ketas: 1. A. Viiding, Eesti, 46,76. 2. N. Feldman, Eesti, 44,53. 3. J. Dimza, Läti, 44,33. 4. V. Muzis, Läti, 41,42.

Oda: 1. G. Sule, Eesti, 65,30. 2. O. Jurgis, Läti, 60,38. 3. J. Meimer, Eesti, 58,10. 4. Breiks, Läti, 53,70.

Das Markenrad von Klasse und Rang

Naumann
Germania

Valides endale

jalgratast

valige alati parim, sest sellega kergendate suu-
resti oma vaeva ja hoi-
dute pahanduste eest

Valige endale ainult

Naumann-jalgratas

Naumann-jalgratastel on saavutatud

Eesti esimesed võidud ja rekordid

KR. SAAR & Ko.

Tallinn, Viru tän. 3, telefon 461-00

Tartu, Raekoja tän. 2, telefon 6-94

Viis parimat väljal ja rajal

Soome liit koostas juba kahe aasta eest uue punktide-tabeli kergejõustiku tehniliste tulemuste hindamiseks. Senises kõige rohkem tarvitavas, s. t. kümnevõistluse, tabelis puudub arvestamine selle erineva raskusega, kuidas ühel või teisel alal suudetakse küündida teatud resultaateni. Samuti ei ole kümnevõistluse-tabelis arvestatud seda, et mida lähemale küünditakse inimvõimete piirile, seda pingutavamaks muutub sentimeetrite või sekundite juure- või mahavõtmine. Need vead on kõrvaldatud soome tabelist, mille tõttu viimast võib kujuneda standard-tabel ka kaugemale tulevikule.

1000 punkti näiteks arvestavad soomlased järgmiste saavutuste eest: 100 m — 11,5, 200 m — 21,2, 400 m — 48,0, 800 m — 1.52,0, 1500 m — 3.54,0, 5000 m — 14.45,1, 10.000 m — 30.45,2, 110 m tõkkeid — 14,6, 400 m tõkkeid — 53,0, kõrgus — 1,97, kaugus — 7,70, kolmik — 15,45, teivas — 4,20, kuul — 15,70, ketas — 49,00, oda — 70,00 ja vasar — 54,00. See tähendab, et nimetatud resultaate peetakse võrdväärseteks. Suurema pingutusega saavutatava tagajärje vastavalt suuremana hindamisena näitab tabel, näiteks, kuulitõuke kohta järgmiselt: sentimeetrite vahe 10 meetrilt 10,50-ni annab 41,5 lisapunkti, kuid 16 meetrilt 16,50-ni juba 59 punkti.

Soome tabeliga naela pihta tabamist tõendab praeguste maailmarekordide hindamine punktide eriarvudega. Suurima punktidearvu, nimelt 1146, saab M. Järvis odavise 76,10, mis on tõesti gigantseim saavutus. Paremuselt järgmised on J. Torrance'i kuulitõuge 16,89 — 1140, W. Marty kõrgushüpe 2,07 — 1138, W. Carri 400 m 46,2 — 1131, L. Lehtise 5000 m 14,17,0 — 1106 punkti jne. Seega võib tabelit pidada asjatundlikult koostatuks, mis õigustab ta kasutamist objektiivsema hindajana.

Maailma kergejõustik on tänavü tippsaavutuste laiuses parem läinud aastast. Kõrgeim tipp 1. a. juulis oli siiski tänavuse sama aja vastavaist üheksal alal

Suur hõbeauraha Tallinna Näitus-Messil 1932. a.

Eesti jalgrattatööstus

AUG. KÜTTIM

Tallinn, Väike Tartu m. 24, telef. 311-37

Soovitab oma tööstuses valmistatud **meeste- ja naistejalgrattaid** ning raame, muhve, tagumisi harusid, juht-raudu, sadulatuugesid jne. **võistlemata odavate hindadega. Rattaraamid valmistatakse kõige paremaisi Rootsi vabriku ehtsaist terastorudest. Rattad on kergejooksuga ja pika raamiaga**

Meie tööstuse ratastega on järjekindlalt võidetud võistlustel esikohti, mis on parimaks tõenduseks meie jalgrattaste headusest

M
A
T
T
I
J
Ä
R
V
I
N
E
N

parem. Toome alljärgnevalt tänavü 15. juuliks saavutatud parimad tagajärjed, järjestades nad soome tabeli abil:

kuul	J. Torrance, USA	16,89	1140
kõrgus	W. Marty, USA	2,07	1138
oda	M. Järvinen, Soome	75,72	1137
1500 m	W. Bonthron, USA	3.48,8	1073
100 m	Borchmeier, Saksa	10,3	1071
400 m	G. Hardin, USA	47,0	1070
200 m	Luvall, USA	20,8	1065
800 m	B. Eastman, USA	1.49,8	1065
400 m tõkkeid	G. Hardin, USA	51,9	1059
ketas	Laborde, USA	50,44	1051
110 m	Allen, USA	14,4	1038
kaugus	J. Owens, USA	7,81,7	1036
teivas	Thomson, USA	4,27	1034
5000 m	Askola, Soome	14,41,0	1014
kolmik	Metcalf, Austraalia	15,31	978
10.000 m	Salminen, Soome	31.02,2	971
vasar	Eastle, USA	52,47	960

Samaks ajaks toimitud kokkuvõtete järgi on Eesti Euroopa rahvuste seas üheteistkümnendal ko-

EESTI MÄNGUD: Naisvõimlejad esinemisel.

hal. Euroopa kümne parima seas on paremini situeeritud A. Viiding oma kuulitõuke tagajärjega 15.34,5, mis annab talle kuuenda koha. Seitsmendatel kohtadel

on G. Sule odaviskega 67.15 ja A. Viiding kettaheitel 47.56. Kaheksandat kohta jagab E. Ärman teivashüppega 3.80, ja kaugusega on N. Küttis 7.29-ga Euroopa üheksas.

Huvitaval kombel on A. Viidingu kuulitõuke resultaat, mis ta tõstnud teistest eestlastest paremale kohale Euroopa eliidis, ka soome tabeli alusel Eesti parim tagajärg senivõlndanud hooajal. Ta annab 960 punkti. See punktide arv on aga täpselt sama, mis maailma paremusjärjestuses viimasena saab Eastle oma vasaraheitel tagajärje eest. Seega võiks öelda, et Eesti kergejõustik on maailma kergejõustikule tihedalt kannul!?

17. juulini püstitatud Eesti tippsaavutused käesoleval hooajal järjestuvad paremuselt järgmiselt:

A. Viiding	kuul	15.34,5	960
A. Viiding	ketas	47.76	951
G. Sule	oda	67.15	935
A. Kuuse ja G. Schmidt	kõrgus	1.90	909
E. Prööm	5000 m	15.16,4	895
E. Prööm	3000 m	8.49,8	886
N. Küttis	kaugus	7.29	883
K. Fatal	1500 m	4.03,6	880
K. Fatal	800 m	1.57,9	846
E. Ärman	teivas	3.80	818
J. Marks	kolmik	14.14	804
A. Jürlau	1000 m	2.36,8	794
V. Nesterov	400 m	51,5	791
R. Tomson	100 m	11,2	787
R. Tomson	200 m	22,8	780
K. Annamaa	vasar	45.25	780
J. Tomson	110 m	16,2	749
K. Kiili	10.000 m	34.01,3	721

Ajavahemik E. Spordilehe juuni- ja juuli-numbrite ilmumise vahel on olnud eriti võistluste-rikas. Juuni lõpunädal kujunes iga päev peetud võistlustega koguni kergejõustiku-nädalaks. Suurimate sündmustena olid Eesti Mängud, maavõistlus Lätiga ja M. Järvisel-võistlused. Rohkete võistluste tõttu tuli kergejõustiku-statistikat järjest täiendada. Eelmise kuu 65-st viiest parimast tagajärjest säilis käesolevasse numbrisse ainult 25. Lisaks täienes viie parima tabel 110 m tõkkejooksu ja 10.000 m tulemustega. Eelmises numbris avaldatud seitsmele rekordsele tulemusele lisandus koguni 19 uut.

Kõige selle tagajärjel käesoleva kuu vastavad resultaadid, võrrelduna eelmise kuu omadega, on 10 parima keskmise kohta muutunud peagu tundmatu seni. Kahel alal, 200 ja 1500 m-is, on juba ületatud kogu l. a. läbilõige ning real aladel on selle ületamist oodata igal võistlusel. Käesoleva E. Spordilehe ilmunult on loodetavasti suur osa keskmistest tagajärgedest saanud uue kuju, sest alljärgnev arvestus on tehtud andmetega kuni 17. juulini, kuid 18. juulil jätkusid veel Kalevi rahvusvahelised võistlused.

Kümne parima keskmine 15. juuliks oli järgmine

Oma eluaegset Klubi liiget

JULIUS TRUMM'i

mälestab

Tallinna Jalgpalli Klubi.

E. Spordilehe aastatellijatele

on hinnata kaasandena postiga kätte saadetud

Eesti Kehakultuuri Aastaraamat nr. 8.

(klambrates on võrdluseks toodud I. a. augustikuu vastavad andmed): 100 m — 11,35 (11,39), 200 m — 23,61 (24,07), 400 m — 52,53 (53,05), 800 m — 2.03,6 (2.04.09), 1000 m — 2.41,91, 1500 m — 4.12,74! (4.14,05), 5000 m — 16.05,4 (16.12,51), 110 m tõkkeid — 17,31 (16,79), kõrgus — 177,7 (1.79), kaugus — 6.82,8 (6.89,35), kolmik — 13.37,4 (13.32,55), teivas — 3.41,15 (3.39), kuul — 13.99,3 (13.99), ketas — 42.76,2 (42.86,8) ja oda — 59.29 (58.83).

Ülal ja all (tabelis) toodud kokkuvõtetest ja tulemustest nähtuna on Eesti kergejõustik tänavu edukas väga suurel määral. Ennustuse täitumises, et see hooaeg kujuneb kõigi aegade parimaks, puudub igasugune kahtlus. Suurekaliibrilisi saavutusi tuleb juure järjest ja järjest. Rõõmustavaim nähe on jooksude arenemine. Kalevi rahvusvahelistel võistlustel 17. ja 18. juulil, mil-

le esimese päeva tagajärgedega käesolevas kirjutuses arvestatud, oli jooksjate nivoo tõusu järjekordseks tunnuseks K. Fatali uus 800 m rekord — 1.57,9. Hooaja alul E. Spordilehes avaldatud arvamine K. Fatali küündimise kohta 1.55—1.56-ni läheneb üha rohkem tegelisele. Ei tarvitse palju kahelda, et järgmises E. Spordilehes võib tuua uute rekordidena K. Fatalilt 800 m juba 1.57,0 ümber ja 1500 m alla 4 min. Esimene neist oleks saavutatud viimaselgi rekordijoöksul, kui O. Pärna tabanud õnnetus, mahakukkumine esimesel kurvel, poleks A. Jürlau tahaplaanile surunud ja kukkuja teinud võistlusvõimetuks. Soomlase ja kolme nim. eestlase ühine rebimine oleks rekordi surunud veel madalamale sekundite arvule. Ka A. Jürlau ja O. Pärn oleksid joosnud alla 2 min.

Pikemate maade elustajaks on peale E. Pröömi F. Beldsinski. Viimaselt 5000 m-is 15.36,6 on tõenduseks tema lähenemisele oma endisele tippvormile. O. Petermangi on paranenud ja tänavune 5000 m lõpeb väga tubli keskmisega.

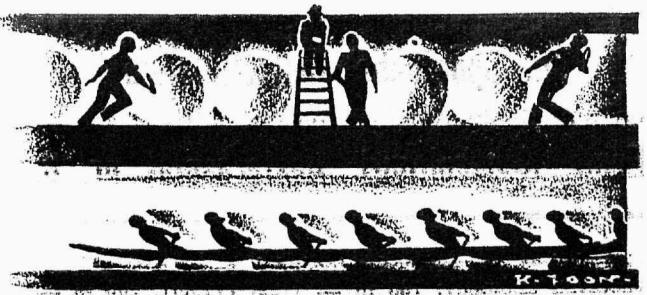
Rahva huvi kergejõustiku vastu tänavu on suur. Rahvusvahelisi kergejõustiku võistlusi külastab publik sama suurel määral nagu suuri jalgpallimatsche.

Kergejõustik meil on tõusnud ja veel edasi tõusul!

Viis parimat 17. juuliks s. a.:

	I	II	III	IV	V
100 m . . .	11,2 R. Tomson, Kalev.	11,2 K. Päraste, Tartu ÜENÜ.	11,2 E. Knuut, ÜENÜTO.	11,3 A. Hirsch, Kalev.	11,4 E. Rähn, Kalev.
200 m . . .	22,8 R. Tomson, Kalev.	23,0 V. Rattus, ÜENÜTO.	23,1 N. Küttis, Võitleja.	23,6 J. Tomson, Kalev.	23,8 V. Nesterov, ASK.
400 m . . .	51,5 V. Nesterov, ASK.	51,6 V. Rattus, ÜENÜTO.	52,2 A. Pau, Sakala NS.	52,4 G. Beckman, Pärnu SS.	52,8 A. Rullinkov, Kalev.
800 m . . .	1.57,9 K. Fatal, Kalev.	1.59,4 A. Jürlau, Kalev.	2.01,2 O. Pärn, Kalev.	2.01,5 K. Laas, Tartu Kalev.	2.03,2 V. Pulk, ASK.
1500 m . . .	4.03,6 K. Fatal, Kalev.	4.04,0 E. Prööm, Tall. PS.	4.11,0 V. Pulk, ASK.	4.13,2 A. Jürlau, Kalev.	4.13,2 V. Treinberg, 1. rügement.
5000 m . . .	15.16,4 E. Prööm, Tall. PS.	15.36,6 F. Beldsinski, Kalev.	15.41,8 A. Peterman, Vaprus.	15.51,0 V. Treinberg, 1. rügement.	16.12,6 J. Anier, Tartu Kalev.
10000 m . . .	34.01,3 K. Kiili, Kalev.	34.02,2 F. Beldsinski, Kalev.	34.29,6 J. Anier, Tartu Kalev.	34.32,2 M. Tumanov, Kalev.	34.55,6 A. Jasõkov, Kalev.
110 m . . .	16,2 J. Tomson, Kalev.	16,3 E. Rähn, Kalev.	16,7 G. Beckman, Pärnu SS.	17,0 R. Keres, ASK.	17,0 A. Kuuse, ÜENÜTO.
Kõrgus . . .	1.90 G. Schmidt, ESS.	1.90 A. Kuuse, ÜENÜTO.	1.80 G. Kalm, Kalev.	1.80 J. Aronson, Kalev.	1.75 P. Tolm, Kalev.
Kaugus . . .	7.29 N. Küttis, Võitleja.	6.95 E. Rähn, Kalev.	6.92 I. Marks, Tartu ÜENÜ.	6.85 R. Tomson, Kalev.	6.84 E. Tamm, Kalev.
Kolmik . . .	14.14 I. Marks, Tartu ÜENÜ.	13.78 K. Pill, ASK.	13.75 I. Jürgenson, Tartu Kalev.	13.66 H. Kobbin, Ambla SR.	13.37 E. Rähn, Kalev.
Teivas . . .	3.80 E. Ärman, ASK.	3.46,5 H. Koik, Sakala NS.	3.45 J. Erna, Kalev.	3.45 H. Kobbin, Ambla SR.	3.45 R. Kiiisaar, Tartu ÜENÜ.
Kuul . . .	15.34,5 A. Viiding, Tall. PS.	14.47 J. Suuk, Tall. PS.	14.35 P. Puna, Tartu ÜENÜ.	14.00 A. Michelson, Tartu Kalev.	13.92 O. Erikson, ASK.
Ketas . . .	47.56 A. Viiding, Tall. PS.	46.75 O. Erikson, ASK.	45.24 N. Feldman, ASK.	42.95 A. Niggol, Tartu Kalev.	42.88 E. Lilienthal, Narva PS.
Oda . . .	67.15 G. Sule, ASK.	64.04 J. Meimer, Pärnu SK.	60.07 A. Mägi, Tartu ÜENÜ.	58.95 J. Laurson, Tartu Kalev.	58.72 H. Reitsak, Võitleja.

Meie Ajalo

Nekroloog kolmele.

Ainsa kuu vältel on kolm nimekat sportlast varisenud mulla alla.

Esimesena neist kolmest lahkus kurjast tiisikusest murtuna Felix Grünreich. Ta oli meie parimaid iluuisutajaid. Oli Eesti meister 1928. a. Suuremaid teeneid oli kadunud talispordi organiseerimise ja juhtimise alal. Ta oli E. S. S. Kalevi iluuisulejate klubi juhte ja Kalevi kaudu valiti ta ka Eesti talvespordiliidus esmalt (1928. a.) revisjonikomisjoni ja järgmisel aastal juhatusse. Viimases püsis ta abiesimehena kuni 1. a. sügiseni, millal järjest halvenev tervis sundis loobuma laiemast tegevusest. Raskemal kujul haige oli F. Grünreich juba poolteist aastat.

Julius Trumm, kelle röövis maovähk, tegeles peamiselt laskespordiga, olles selle kõrval Tallinna Jalgpalli Klubi eluaegne liige. Peamiselt Julius Trummi agara eesvedamise arvele pannakse meie laskespordi arenemine praegusele tublile tasemele. Laskurina kerkis ta esile 1930. a. Varsti oli ta esimese kümne hulgas, siis kolmas, teine ja lõpuks esimene. Ta saavutas eluaegse esiküti-tiitli. Ta oli meie stabiilseim laskja, kes alati küündis oma kõrgete normideni. Elu suurimaks võiduks oli tal 1931. a. Lvovis ülemaailmsel laskemängudel kuldmärgi saavutamine. Sama innukalt, kui tegevportlasena, organiseeris ta Eesti laskespordi arengut ja levikut. Andis välja laskespordi ajakirja Eesti Laskur, mis nõudis suuri juuremaks. Sündinud oli J. Trumm 31. juulil 1886. a.

Viimasena saabus kurb teade Tartu ujuja Valter Kuusk'i õnnetust surmast. Rutates päästma uppimisohus olevat ja appikarjuvat ligimest, hüppas ta pea ees vette kohal, kus vett oli vaevalt meeter. Säärase hüppega vigastas ta selgroo ja suri järgmisel hommikul. V. Kuusk oli ainult 20-aastane. Kuulus Tartu Veespordi Klubisse. Uujana kerkis ta esile 1931. a., millal kohe purustas Tartumaa rekordi 100 m vabaltujumises. Läänud aastal oli samal distantsil üllatuseks ta võit E. Mõtliku üle uue Eesti rekordiga 1.08,6. V. Kuusest loodeti olümpiakandidaati Berliini mängudeks, kuid nüüd on sellele surm tõmmanud kriipsu.

Kõiki ülalnimetatuud leinab Eesti laialdane sportlaspere, kes kõrgelt hindab kadunute võimeid.

Eesti naiste sport tõusul.

Kuigi naiste-spordi alad tänava on võrdlemisi vähe olnud kavas, on siiski suudetud küündida märkimisväärsete tulemusteni. Eriti tõusvas vormis on tartlanne Lydia Raudsepp, kes Tallinna võistlustel purustas kaks oma nimel seisnud rekordi: kõrgushüppes 1.48-ga ja odaviskes 36.29. Ka kaugushüppes 5.06 on paari viimase aasta parimaid marke. Senivõidandud hooaja kolm parimat tulemust aladel on järgmised:

60 m: 1. M. Kroon, Harju malev, 8,6. 2. Israel, ASK, 8,8. 3. Hopp, ASK, 8,8.

200 m: 1. J. Uus, ÜENÜTO, 28,0. 2. L. Ots, Kalev, 29,1. 3. E. Rauge, ÜENÜTO, 29,7.

Kõrgus: 1. L. Raudsepp, ASK, 1,48. 2. O. Arras, ÜENÜTO, 1,45. 3. L. Ots, Kalev, 1,35.

Kaugus: 1. L. Raudsepp, ASK, 5,06. 2. O. Arras, ÜENÜTO, 4,99. 3. L. Ots, Kalev, 4,78.

Kuul: 1. L. Raudsepp, ASK, 11,39. 2. B. Telling, ASK, 10,79. 3. O. Parts, ÜENÜTO, 9,48.

Ketas: 1. L. Raudsepp, ASK, 37,85. 2. O. Parts, ÜENÜTO, 31,92. 3. B. Telling, ASK, 31,14.

Oda: 1. L. Raudsepp, ASK, 36,29. 2. B. Telling, ASK, 31,15. 3. H. Saburina, Russ, 26,08.

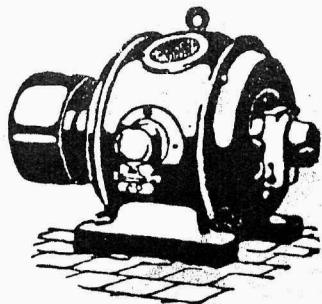
Teatejooksus 4×100 m ÜENÜTO jooksis uue rekordi 53,8.

Kolmas tennise-võit Soome üle.

Eesti-Soome 7. tennise-maavõistlus, peetud Tallinas ühel ajal Eesti Mängudega, andis Eestile kolmanda järjekordse võidu. Seekordne lõppes Soomele vägagi katastrofaalselt — 4:18! Näib, et oleme niivõrd ees oma hõimudest, et viimased vahest alles rea aastate järele suudavad uuesti tasavägiselt konkureerida tulla. Mõistetavalt on Eestil põhjust rõõmustada võidu puhul, kuid teisest küljest ühtlasi kahjumeelt tunda Soome tennise-taseme suure languse üle. On ju Soome ainuke, kellega sel alal saame pidada regulaarseid maavõistlusi ning konkurentsivõime Soome poolt võib mõjuda tagasikiskuvalt ka meie tasemele. Igal juhul on edasiarenemine nüüd raskem, sest pole selleks virgutavaid vastaseid. Rõõmustavalt on siiski jõutud Davis-cupist osavõtuni ja juba sel aastal tuleb kohata Poola-Belgia matschi võitjaga. Ka sel puhul, kui Poola peaks kaotama, mida peetakse vähe-tõenäoliseks, tuleb meil otsida regulaarseid maavõistluse sidemeid Poolaga, kes siis tisedama konkurentsi mõttes asendaks Soome. Mõistagi maavõistlusi Soomega tuleb seniselt jätkata.

Kolmandal võidukal maavõistlusel oli huvipunktiks K. Lasna ja A. Grahi kohtamine. Kuigi K. Lasn tänavu varem oli võitnud oma nimekat vastast, puudus siiski kindlus Lasnasse, sest viimane oli Tallinna lastistel esivõistlustel näidanud alavormi. Tasavägisena oodatud matsch lõppes aga Lasna ülikerge võiduga, koguni sensatsiooniliselt suurelt 6:0, 6:3 ja 6:0! Teise parima eestlase, H. Puki, võitis Grahn siiski 6:4, 7:5 ja 6:1. Ootamatult kaotas meie parim lady, pr. V. Nõmmik, Soome parimale, prl. Lindforsile 6:3, 7:9 ja 5:7.

Koos tennise-maavõistlusega ja sellele järgnenud Kaunase- ja Riia-maavõistlustega on Eesti tänava pidanud juba üheksa maavõistlust. Võidetud viis, viigiga lõppenud üks ja kaotatud kolm. See bilanss on üle keskmise rahuldav. Võidetud on Läti korypallis, maadluses ja kergetõusitikus, Ungari maadluses ning Soome tennises. Kaotatud Lätile kiirusutamises ning Soomele jääpallis ja maadluses, Viik oli Leeduga jalgpallis, 1:1 Kaunases.

Elektrotehnika
büroo.

W. ENGEL.

TALLINN, PIKK 45.
TEL. 444-53.

Elektrimootorid,
-armatuurid, -keedunõud, -lambid j. n. e.
Elektrivalgustuse ja -jõu sisseseade tööd.

on odav ja maitsev.

Nõudke igal pool.

Kompveki- ja schokoladitööstus

„ENDLA“

om. V. PALIAS

Tallinn, Endla tän. 9

tel. 454-60.

KODUMAA VABRIKUTE RIIDEKAUPLUS

**HERMAN
RÕIVAS.**

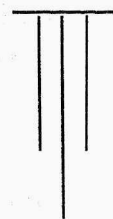
TALLINN, ESTONIA PUIESTEE NR. 11
KÕNETR. 304-80.

Müük suurel ja väikesel arvul.

Külastage

Koõvik-Restoraan-Baar

„Meriklubi“

Tallinn

Suur Karja tän. 18.

Sportlased!

Värskemaid teateid sport-
liste sündmuste kohta saate:

„PÄEVALEHEST“

„Päevaleht“ on erakonda-
dest rippumatu, suurim
kodumaa leht.

„L A S T E - R Õ Õ M“

loetavaim lastejakiri.

Suurimad ning täielisemad

**RAAMATU- JA
KIRJUTUSMATERJALIDE
KAUPLUSED**

GRAAFIKATÖÖSTUS

Trükikoda. Litograafia.
Tsinkograafia. Kõitekoda.

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisus,
Tallinn, Pikk tän. 2, omas majas.

**Moodsaimaid
hooaja uudiseid:**

siidi,
villaseid ja
puuvillaseid riideid,
pesu,
sukki,
sokke,
kõlapiitse
j. n. e.,

soovitab rikkalikus valikus

**A
S. RAUANIIT**

Tallinn, Põhja puiestee 7.

Nõudke meie kaupu!

Fotoharrastaja maailmamark.

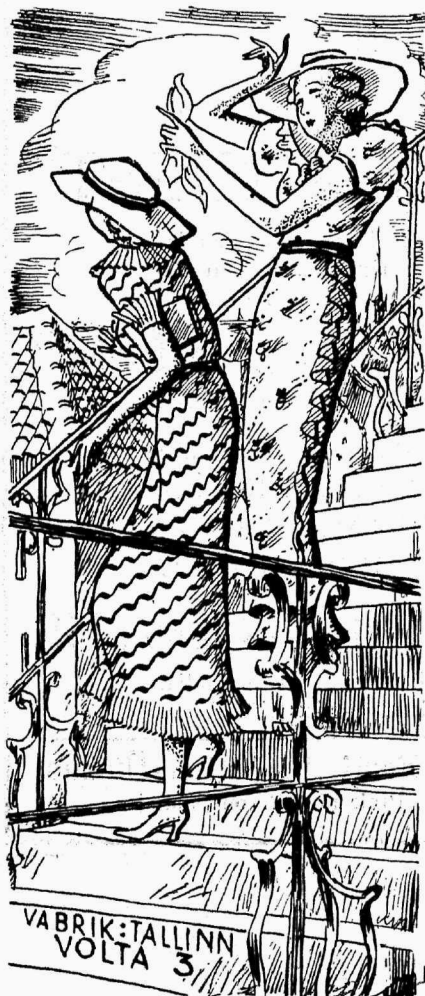
Nõudke AGFA fototarbeid.
Müügil igas fotoäris.

Esindus ja ladu Eestis:

HANS PAULSEN,

Tallinn, Kaarli puiestee 11.

Tel. 453-65.

**A
S O. KILGAS**

VABRIK: TALLINN, VOLTA 3.

SOOVITAME MAITSEKAID

KLEIDI-, COMPLE-, MANTLI-,
VOODRI- JA PESURIIDEID.
SUUR VALIK TRÜKITUD
UUDISRIIDEID. — COTTON-
SUKKI, SOKKE, IGASUGU
PITSE, PAELU, TRIKOOPESU,
SPORDITRIKOOD J. N. E.

MÜÜK ÜLE MAA.